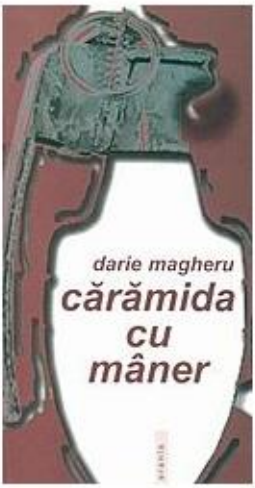

DARIE MAGHERU

Cărămida cu mâner

ROMAN

Ediţie îngrijită de **Olga Lascu**

Prefaţă şi tabel cronologic de **Mona Mamulea**

ARANIA 2006

Deconstruirea postmodernistă a lumii sau criza referinţei

Cu totul neconvenţional în vecinătatea literaturii române de la jumătatea secolului trecut – dar făcând, totodată, notă discordantă şi în spaţiul mai restrâns al creaţiei lui Darie Magheru însuşi –, Cărămida cu mâner (1968) se vrea un „antineoroman”. Neo, adică „altceva decât”, şi anti, adică „în opoziţie cu”. Singulară în peisajul epocii româneşti, scrierea lui Darie Magheru are, aşadar, un dublu caracter: nu numai că oferă o alternativă genului consacrat al romanului, dar intră într-un conflict deschis cu conceptul însuşi de roman, aşa cum era înţeles la vremea aceea, când literatura subiectivismului, a „eului singular” (cf. Woolf, Proust, Joyce, Kafka etc.) domina deja de aproape o jumătate de veac modelul realist care supravieţuise până în secolul al XIX-lea, unde naraţiunea era expusă dintr-o perspectivă „obiectivă” şi „omniscientă”.

Dar ceea ce aducea în plus literatura începutului de secol XX – considerată modernistă – în raport cu naturalismul şi realismul era doar o nouă sensibilitate, un nou mod de a privi lumea, o deplasare romantică a acesteia din exterior în interior. Chiar şi atunci când „realitatea” lumii era chestionată şi pusă sub semnul îndoielii, întotdeauna a existat o altă „realitate”, considerată mai bogată şi mai profundă, care să se substituie celei exterioare – realitatea lumii interioare. Este cazul romantismului, care – paradoxal – a alimentat tendinţele psihologiste şi psihanalitice de mai

târziu, unde eul este cel care devine un teren alunecos, iar lumea îşi recapătă, cel puţin în parte, dacă nu în totalitate, calitatea de reper stabil.

În Cărămida cu mâner nu există nimic stabil – în afara sau în interiorul subiectului – pentru că nu există subiect, cel puţin nu unul clasic, ca centru al discursului. Cuvântul vorbit (căci avem de-a face cu un „neoantiroman" povestit, spune autorul) ar trebui să ne garanteze existenţa celui care vorbeşte, de unde ideea prezenţei. Discursul este, în general, echivalent cu prezenţa. Nu şi aici. În pofida numeroaselor paranteze, a digresiunilor, a caracterului prolix care caracterizează stilul oral, naratorul lipseşte – ca fiinţă umană – din decor, redus fiind la o voce cinică, o instanţă supraindividuală, inflexiunea rece şi non-negociabilă a fatumului. Nu există personaje pozitive şi negative, nu există personaje principale şi secundare, iar, la o privire mai atentă, nu există personaje deloc. Individul este de la bun început subminat – aşa cum este demontat ca ins Fan Beşleagă, de pildă, cu rol de victimă în această anti-naraţiune cu pretext poliţist, având o identitate etnică incertă (nici maghiar, nici român), şi care este în mod violent lipsit de propria-i istorie: „părinţii îi muriseră asfixiaţi cu mangan la beţia care a succedat botezul său, el fiind crescut de o mănuşă (cel puţin aşa stătea scris în autobiografie)". O prezenţă reală nu are nici măcar mort, cadavrul (dacă a fost) dispărând subit, în condiţii neelucidate.

Dacă nu avem în centrul „discursului" un eu, un

sine, adică o identitate stabilă şi coerentă, avem totuşi un centru al discursului care să-i garanteze sensul, semnificaţiile? Nu. Cărămida cu mâner înşală orice aşteptare convenţională privind unitatea şi coerenţa intrigii, conflictului, personajelor, raporturilor de tip cauză – efect. Nu există un flux narativ linear. Lumea măruntă şi haotică (dar cu totul imprevizibilă) de la periferiile Braşovului, unde urmaşii mocanilor săceleni şi ţiganii convieţuiesc neproblematic şi sordid, devine prin extensie lumea însăşi, aşa cum o vedea Darie Magheru acum patruzeci de ani. Viaţa este o parodie, iar omul un experiment straniu al unei naturi care – spune autorul – este de un prost-gust desăvârşit. Lumea, prin urmare, nu mai reprezintă un sistem de referinţă fix, durabil, iar „naratorul" însuşi, exasperat de inconstanţa ei, o face să explodeze.

În aceeaşi perioadă, în spaţiul vest-european, Derrida critica ideea occidentală de logocentrism, care se referea la existenţa unei culturi ce gravitează în jurul unui set central de principii sau credinţe universale (Structure, Sign, and Play in the Discourse of the Human Sciences, 1966). O astfel de idee, arăta Derrida, nu este altceva decât un mit al omului modern. De aici începe demitizarea, atitudine şi stare de spirit a postmodernităţii. Cărămida cu mâner este singura scriere a lui Darie Magheru în care procedeul demitizării nu este urmat de procesul cu semn opus, al remitizării (conceptul îi aparţine lui Culianu). Cuvântul deconstrucţie (introdus de Derrida), din recuzita

„programului” postmodernist, pare foarte potrivit în context, cât timp adună laolaltă două operaţiuni contrare: destruction şi construction, distrugere şi construire. Rescriind mitologia dintr-o perspectivă a tragicului (vezi în acest sens Mihaela Male Stroe, Darie Magheru. Trasee tragice, de la Sisif la Pygmalion, Arania, 2002), Darie Magheru suprimă vechile instanţe ale interpretării şi în acelaşi timp alcătuieşte altele. În Eu, Meşterul Manole (1950) şi în Pygmalion (1954–1960), de exemplu, discursul mitic nu este demolat, ci resemnificat. În Cărămida cu mâner însă, demontează fără să propună alternativă.

Examinarea miturilor pe care se fundamentează cultura germană, în scopul de a detecta acolo sursele megalomane ale Übermensch-ului, alternează, în Guernica (1974), în imagini suprasaturate de dramatism, cu momente în care autorul pune în contrast figura luminoasă a lui Siegfrid – „sub iarbă adânc destrămatul” – cu urmaşul său, bastardul care „scurmă planeta” cu „gheare de svastici”, exemplar compromis prin dubla trădare a Kriemhildei. Reia legenda nordică în Cărămida cu mâner, de data aceasta dintr-o perspectivă pur parodică, lipsită de tragicul şi de dramaticul care străbat Guernica. Mitul nibelungilor este aici doar una dintre marile naraţiuni ale istoriei care se cer demontate.

În mod similar, când se pune problema veridicităţii istoriei, Darie Magheru o manipulează din perspectiva aşteptărilor sale prezente (vezi Forum Traiani), dar fără să nege caracterul obiectiv al acesteia, ca succesiune de

fapte reale. Întrebarea lui Darie Magheru este: ceea ce ni se livrează drept istorie corespunde într-adevăr realităţii? Iar nu: avem acces la o istorie nemediată? Singurul lucru care ni se cere este să stabilim care sunt acele fapte care intră în configuraţia istoriei. Darie Magheru şi-a permis să corecteze istoria, dar nu a polemizat niciodată cu conceptul însuşi de istorie. Nu conceptul este pentru el problematic, ci referinţa lui. În Cărămida cu mâner însă, istoria este spartă, timpul este fragmentat într-o serie de momente prezente lipsite de relevanţă subliniate ritmic de pendula lui Fan Beşleagă, a cărei limbă „marchează de şasesutedouăzeci de ori ziua şi de şasesutedouăzeci de ori noaptea în total unamiepatrusutepatruzeci de minute!”, o pendulă bătrânească „din cele ce se mai văd prin săcele, pe la bunicele noastre pe care dumnezeu le-a iertat demult pentru că se descurcau cu cine puteau în lipsa soţilor, ciobani prin bărăganul îndepărtat şi revenind acasă doar o dată pe an dar şi atunci nu prea în stare – poate doar la beţie! – să confunde nevasta de aici cu capra de pe lângă dunăre!… cu copii totuşi, cel de sus le milostivea unirea şi… ciclul nu s-a întrerupt!”

La rândul său, postmodernismul, în Europa, respingea deopotrivă istoria şi orice înţelegere a timpului pe considerentul că perspectiva modernistă a timpului este opresivă, prin aceea că măsoară şi controlează individul.

Ideea modernistă de succesiune este înlocuită aici cu ideea postmodernistă de simultaneitate.

Personajele se sincronizează de fiecare dată şi, spre neşansa lor, nu ratează nimic din ceea ce ar putea să le fie fatal (explozie/pistol/cuţit/accident ş.a.m.d.). Până şi cele trei împuşcături, prin trei ferestre distincte, reuşesc să se suprapună temporal, astfel încât să atingă idealul, „sincronul absolut”.

A doua jumătate a deceniului 7 a coincis, în România, cu o perioadă de relaxare, când valul de arestări se încheiase, deţinuţii politic (rămaşi în viaţă) fuseseră eliberaţi, Gheorghiu-Dej murise, iar Ceauşescu se bucura de popularitatea şi simpatia aproape necondiţionate pe care le-a câştigat odată cu discursul celebru din august 1968. După o etapă ezitantă, în care s-a publicat puţin, comparativ cu perioada interbelică, începuse să apară proza convenţională, triumfalistă. Cărămida cu mâner a venit în replică la această paradă a şabloanelor care se pregătea să desfigureze (şi chiar a reuşit) literatura română. Dar ceea ce este cu totul surprinzător, scriitorul s-a sincronizat perfect cu cel mai nou – pe atunci – program cultural al Occidentului, postmodernismul. O sincronizare (în sensul lui Lovinescu) singulară, câtă vreme primele elemente postmoderniste legate de un program coerent vor apărea în România douăzeci de ani mai târziu.

Împotriva unui epic linear, scrierea se compune din întâmplări fragmentare şi disparate (postmodernismul european explora, şi el, fragmentarismul, divagaţia, dispersarea), lipsite de un cadru general care să conecteze ideile şi să le confere coerenţă. Prin modul în

care sunt construite (mai exact, deconstruite), nici personajele nu pot servi drept factor unificator. Totul se scrie aici cu literă mică – o demontare nu numai a ideilor şi adevărurilor universale, ci şi a individului ca centrum mundi, care va fi înlocuit cu individul-fragment. Şi mai radical (dacă este posibil), Michel Foucault era de părere că omul este o invenţie de dată recentă care va dispărea precum un desen scrijelit în nisipul de pe malul mării. Cu această cotitură teoretică privind statutul individului uman şi poziţia lui în lume, omul devine el însuşi o convenţie. Prin urmare, în planul literaturii, subiectul nu este altceva decât o „convenţie lingvistică" – după cum se exprima, ceva mai recent, Rosenau.

Dacă, în general, în textele lui Darie Magheru, oamenii se definesc prin ceea ce spun (de unde – s-a remarcat – caracterul teatral, scenic, al scrierilor sale), aici se definesc prin ceea ce fac. În Cărămida cu mâner, Darie Magheru gândeşte cinematografic, în imagini, derulându-şi gagurile în ritm de comedie burlescă, dar una în care comicul se transformă progresiv în grotesc. Uneori obiectele (o grenadă, un cuţit, o pălărie, o umbrelă, un castan etc.) asigură o legătură perfidă între un paragraf al trecutului şi unul al prezentului: „pălăria fusese aşezată pe cuier de către bunic în războiul din şaptezeci şi şapte, imediat după încetarea ostilităţilor, şi până azi stătuse neclintită acolo – precum şi umbrela! – pentru că bunicul, aplecându-se aproape imprudent de mult prin fereastră să urmărească parada ostaşilor

victorioşi, nu mai găsise energia necesară să urce la loc două etaje şi s-au văzut nevoiţi – ei, vecinii – să-l înmormânteze pe spezele lor după trei zile de aşteptare zadarnică a unei iniţiative din partea lui sau a unei luări de atitudine din partea familiei, pe atunci dispersată cu căruţa la caracal!”

Transformarea realităţii în imagini fragmentate este, de altfel, una dintre trăsăturile dominante ale postmodernismului, în contextul căruia asistăm la o schizofrenie a lumii, la o criză, aşadar, a modelului însuşi, a referinţei. Cad ambele presupoziţii de bază ale umanismului (identice cu cele ale iluminismului): 1. Că există o lume reală în afara noastră, unitară şi coerentă, pe care o putem înţelege cu ajutorul raţiunii; 2. Că limbajul este capabil să descrie mai mult sau mai puţin fidel această lume reală. Până acum, lumea a fost simplificată şi falsificată, pretind teoreticienii postmodernismului. De-abia acum ea este „dezvrăjită”, prezentată aşa cum merită: o multitudine de aspecte disjunctive, iraţionale, bulversante. În cel mai fericit dintre cazuri, un puzzle imperfect. În plus, nimic nu este real, totul este un construct, un produs al minţii noastre.

Concepută în termenii aceştia, fără o structură inteligibilă (teoreticienii postmodernismului – implicit, critici ai modernismului – s-au numit pe ei înşişi şi post-structuralişti), lumea nu mai este rezultatul unui plan (cu atât mai puţin al unui proiect divin). În calitate de produs al întâmplării, lumea este lipsită de o structură legică. Ca personificare a legii şi a ordinii, fostul

inspector de poliţie Ignat C., sacrificat în final („ancheta… stabilise: înec la beţie!”), este o prezenţă anarhică, un specimen incoerent, tot atât de arbitrar, de ridicol şi de inutil ca şi instanţa pe care o slujeşte. Modernitatea a fost în mod fundamental legată de ordine, de raţiune (raţiunea fiind ea însăşi creatoare de ordine). Stabilitatea şi ordinea sunt menţinute într-o societate oarecare prin ceea ce Lyotard şi desconstructiviştii numeau marile naraţiuni – poveştile pe care o cultură şi le spune ei însăşi despre propriile sale obiceiuri şi credinţe. Un exemplu de „mare naraţiune” pentru cultura americană ar fi ideea potrivit căreia democraţia este cea mai raţională formă de guvernare, că poate şi trebuie să conducă la fericire universală. Un alt exemplu de „mare naraţiune”, dar de pe poziţiile opuse, ar putea fi „eliberarea şi triumful clasei muncitoare”. Literatura post-structuralistă şi-a propus să demonteze aceste „mari naraţiuni” (un caz recent, dar paradigmatic, este cel al lui Rushdie). În anii ’60, societatea română îşi avea, desigur, naraţiunile ei triumfaliste, miturile ei moderne. Arta şi literatura îşi găsiseră noi modele exemplare, cum ar fi acela al tânărului comunist antrenat în lupta pentru eliberare socială şi naţională, pe care l-au adoptat chiar şi unii dintre cei mai valoroşi creatori (un exemplu este cazul lui Liviu Ciulei, cu Valurile Dunării –1959). Când mai toţi îşi asumau de-a valma problematica „edificării României moderne”, când cuvintele de ordine erau „ura” şi „înainte” (rezemat de castan, Gheo al lu’ Maftei

le întrebuinţează cu totul inexplicabil, cu o logică misterioasă chiar şi pentru „povestitor”), Darie Magheru, fără să fie interesat de acest compromis, îşi fixează ironic „anti-naraţiunea” în deriziunea şi ţigănia Gârciniului şi a Budilei, singurul punct central – dar nici acela tocmai stabil – fiind cârciuma „La Jegosu”, în jurul căreia se petrec lucrurile cele mai stranii şi lipsite de noimă. Dacă în celelalte scrieri ale sale, figura de stil care-l reprezintă în cea mai mare măsură este metafora, în Cărămida cu mâner prevalează, nu întâmplător, metonimia. Această inversare postmodernistă a categoriilor logicii dă seamă de convingerea potrivit căreia societatea nu este fundamentată, aşa cum considerau iluminiştii, pe principii coerente şi universal valide.

În procesul lecturii, cititorul aduce, aşa cum spune Hans Robert Jauss (Toward an Aesthetic of Reception, 1982), anumite presupoziţii având la bază strategiile de interpretare care circulă în epocă şi pe care le-a învăţat. Experienţa estetică a cititorului este în bună măsură determinată temporal şi istoric. Acum, după consumarea fenomenului literar optzecist în România (ale cărui procedee Darie Magheru le folosea în mod curent cu cel puţin douăzeci de ani înainte să apară volumul-program Desant 83), Cărămida cu mâner se suprapune peste o sensibilitate a receptării deja conturată.

Mona Mamulea

Prologul cu îngeri

Da. I se întâmplase cu un fel de predicator ambulant „trecut de prima tinereţe, nu prea înalt, ochi albaştri şi barba castanie, cam rară…” precum a declarat la circă – zicea ea – numitul ei greco, fotograf pe bulevard, care în urmă cu nişte ani îl pozase pentru buletin… şi ar fi fost „de prin părţile nazaretului, fiu de dulgher, dulgher şi el. Însă n-a profesat niciodată…” şi aici alta făcea aluzie la denunţ – al lui iuda – iuda cu care logodnicul ei avusese cândva un incident destul de neplăcut, penibil chiar, şi terminat prost pentru amândoi!… pe Iisus l-au răstignit, până la urmă, pentru activitate antistatală – sau ceva în genul ăsta! – şi ea în momentul de faţă se află văduvă la Ploieşti – unde s-a întors ca să nască!…

Toate cele de mai sus inspectorul le afla prin uşă, uşa de placaj a şifonierului său zidit – căruia i se blocase iară broasca. Mereu când intra buzna la ignat ce – emoţionat sau ameţit din alte pricini! – Grigore Grigore încurca uşile în hol!

În situaţia dată, să vorbim despre stupoarea inspectorului ar fi cu totul deplasat. Îl ştia pe Grigore Grigore de vreo zece ani şi debutul viitoarei lor prietenii l-a obligat – din prima secundă – să nu se lase surprins de nimic din ce ar zice sau ar face contabilul de atunci – jurisconsultul de mai târziu…

Faptele fuseseră cam acestea:

Absolut degajat şi complet neconformist, Grigore

Grigore, atunci, rostindu-şi numele, nu întinsese dreapta cu palma deschisă, cum se obişnuieşte, pentru a o strânge pe a celui cu care tocmai faci cunoştinţă – ci îşi pronunţase la urmă numele, după ce de la balconul aproape gol al cinematografului „selene” – se rula în august o peliculă e drept avându-i protagonişti pe stan şi bran dar cu geografia plasată nefericit la ecuator! – Grigore Grigore, aşadar, escaladând scaunele spre rândul întâi, era cam miop, ba şi urmărind acţiunea filmului – destul de palpitantă, trecuse în acelaşi stil, cu aceeaşi nonşalanţă şi peste balustradă, în stal – balconul era la vreo cinci metri înălţime – direct pe umerii lui ignat ce!…

Prietenia lor s-a cimentat definitiv în cele şase săptămâni următoare când Grigore Grigore îl vizita zilnic la spital. Mai precis –, în primele patruzeci de zile, pentru că ultimele două de gips ale inspectorului s-au suprapus perfect pe primele două ale lui Grigore Grigore care – se brodise fie şi marţi şi în treisprezece! – luase drept portar statuia de bronz a lui hercule în mărime naturală, depusă orizontal pe dale, la intrare, în aşteptarea furgonetei de la primărie care s-o transporte în parcul cultural lipsit de asemenea podoabă şi – de altfel – deplasată printre bolnavi şi infirmi, ba chiar dăunătoare moralului lor, cum decisese în urmă cu vreo lună proaspătul director, un tânăr sobru cu diplomă din Franţa.

Grigore Grigore – cum am mai spus – se repezise să – îl ridice… „se repezise” e un fel de a vorbi, pentru că

îl apucase de ceafă cu grijă filială şi îl săltase destul, gândind în sine că sunt al dracului de grei ăştia, leşinaţii, când pe un „ce faci, domnule?” cumva, à la Paul robeson – pedala aparţinându-i portarului real, venit din spate – Grigore Grigore şi-l scăpase pe hercule cu creştetul metalic peste laba stângă a piciorului său de simplu contabil, încălţat cu sandală romană!…

Nu. Ar fi cu totul deplasat să vorbim despre stu-poarea inspectorului ignat ce. Şi fără temei. Da!

Dar – în cele din urmă – închizătoarea a cedat. Odată cu uşa de furnir şi cu Grigore Grigore care se opintea de pe dinlăuntrul dulapului zidit!…

După ce ignat şi-a strâns cioburile oglinzii veneţiene, a adunat şi resturile mobilei de hol – tot o amintire din Italia –, trecând la Grigore Grigore – căruia a încercat să-i scoată de pe cap pălăria eden gri, izbutind parţial…

Pălăria fusese aşezată pe cuier de către bunic în războiul din şaptezeci-şişapte, imediat după încetarea ostilităţilor şi până azi stătuse neclintită acolo – precum şi umbrela! – pentru că bunicul, aplecându-se aproape imprudent de mult prin fereastră să urmărească parada ostaşilor victorioşi, nu mai găsise energia necesară să urce la loc două etaje şi s-au văzut nevoiţi – ei, vecinii – să-l înmormânteze pe spezele lor după trei zile de aşteptare zadarnică a unei iniţiative din partea lui sau a unei luări de atitudine din partea familiei, pe atunci dispersată cu căruţa – la caracal!

Umbrela – cortelul! – se poate să fi dispărut mai

demult… inspectorul nici n-a prea căutat-o! era prea ocupat să fi oprească hemoragiile şi să îl tamponeze cu iod pe Grigore Grigore, care – atunci când şi-a revenit pe deplin, întins comod în cadă – şi-a extras cu destulă dexteritate din lobul urechii stângi o ultimă aşchie de sticlă, colorată în roşu pompeian, de forma unei lănci şi având pe puţin şase centimetri lungime… a privit-o, mut de admiraţie, cu ochiul drept – celălalt nu se deschidea, deocamdată! – şi a exclamat:

Ah!… cristal de murano! apoi: ce vremuri acelea, domnule, ce vremuri!… între timp inspectorul ignat ce îşi trăsese aproape de cadă şi sub chiuvetă scăunelul pentru descălţat cizme, tot o relicvă de familie, îşi aprindea prima havană a zilei!…

Grigore Grigore şi-a depozitat în buzunarul de sus, de dinafară, al sacoului ciobul preţios, învelit cu o bucată de cravată, neomiţând să se justifice:

Aduce noroc!… apoi, a aprins şi el o havană, suita ultimă de acţiuni fizice nesoldându-se cu vreun accident!…

Aşa că, a continuat Grigore Grigore, aşezându-se mai bine în cadă şi pipăindu-şi borurile tari, gri, de pălărie edan, dar acuma fără calotă şi rămase asupra lui ca un fel de nimb căzut pe urechi, parcă menţinându-se acolo de la o vârstă fragedă – când craniul i-ar mai fi fost în creştere… aşa că, a continuat el, trebe să o internăm!

Pe cine?… s-a interesat prevenitor ignat ce.

Cum, pe cine?… s-a mirat Grigore Grigore. Şi după

o pauză, în care timp îl măsurase şi îl cântărise pe inspector, îl măsurase şi îl cântărise cu unicul ochi disponibil deocamdată şi transformat în acest scop într-o linie orizontală: lasă-te, domnule, de băutură că ajungi rău!… şi, iritat de-a binelea: păi, cu ce dracu' te-ndeletniceai când îţi povesteam eu din şifonier întâmplarea cu alta?

Cum, cu alta?… a mai tras o pufăitură, calm, inspectorul.

Asta – îi bună! a izbucnit Grigore Grigore, sărind, sau încercând să sară în picioare, dar alunecând imediat aproximativ la loc… însă nu atât de imediat ca să nu îi rămână timp să răstoarne cu umărul policioara de faianţă pe care se aflaseră cu o secundă mai devreme, şi nu se mai ştie când, ustensilele de ras, de spălat pe dinţi, de depilat, de pieptănat, alifie împotriva transpiraţiei şi aşa mai departe, care – în cădere – s-au plasat cu zgomot infernal şi nu toate deodată pe cimentul băii – între linoleum şi perete!…

Nu – îi nimic!… l-a consolat ignat ce, într-un târziu. Tocmai îţi ceream să explici care nazaret. Cătunul din Moldova, sau…?

Păi, vezi? a jubilat Grigore Grigore, dar n-a mai sărit. Încercase, dar n-a mai putut… inspectorul – de-un timp – aşa, să fie, îl apăsa cu stânga pe umăr!… păi, vezi? a reluat Grigore Grigore. Mă urmăriseşi, aşadar?!… apoi: bineînţeles că alta – spiritistă… „spiritualista", că aşa le place să îşi zică! şi cum ignat ce îl privea, pufăind, a forţat explicitarea: actriţa… „crimă

în tempera”… s-a stricat la cap, domnule! şi de data asta. Integral!… da! stă pe servantă în pielea goală de vreo două săptămâni, la căpătâi cu un pantof de antilopă, negru, dermata, trei biscuiţi hidrofili, de campanie, şi cu cotul burlanului argintiu de la soba de bucătărie – toate unse din belşug cu gem de nuci verzi – specialitatea casei – şi învelite pios, cică „sfintele moaşte”, în faţa de masă, a doua, roză, din cele de olandă, de douăsprezece persoane!… dar asta n-ar deranja pe nimeni dacă – începând de sâmbătă – nu s-ar fi sfătuit în „rămasă gree, cu purcedere de la fiul” ceea ce trebe să recunoşti! – este, oricum ai lua-o, destul de absurd!…

Aha!… a zis ignat ce, încep să înţeleg!… şi, după aceea: rămâi liniştit!… în starea de surescitare în care te afli, explicabilă desigur, e bine să stai pe loc!… aduc coniacul aici, dacă îmi făgăduieşti să nu te mişti. Cu toate că… şi, privind în jur prin baie şi dincolo de uşa deschisă, în hol, a oftat… însă, mobila din sufragerie şi din dormitor e a neveste-mii… dacă pierd divorţu… trebe să i-o predau intactă! ba, şi dacă – îl câştig – jumătate tot i se cuvine… stai liniştit aici!… noi n-avem timp şi nervi acuma să stabilim exact care ar fi jumătatea mea!…

Perfect! a zis Grigore Grigore. Perfect! da, caută şi nişte pantaloni… ceva de vară. Poate să fie şi doc… din ăştia mi-a rămas numa cracu stâng, şi la mine pe palier sunt câteva fete bătrâne – al dracului de curioase!… nu. De cămaşă nu-i nevoie… îmi petrec reverele de la

haină! sunt întregi, bag de seamă. Da! apropo, stai!… vezi şi de ceva… un foarfec de tăiat viţa de vie şi trandafirii… sau de tuns oi. E bun şi ăla, ce să – îi faci? pentru…

Ştiu! a zis inspectorul. Temperează-te! îţi rezolv eu şi cu pălăria eden-gri – vorba vine „eden”, că pe vremea aia eden nici nu se născuse! – fostă a colonelului în retragere Vasile ce ignat, din războiul de independenţă… stai liniştit!

Între timp – n-a sunat telefonul!…

Inspectorul s-a întors cu două căni cu rom. Coniac era prea puţin – pe fundul sticlei! a aruncat, mai târziu, peste resturile din hol borurile pălăriei acelui veteran. Mai târziu, pentru că reuşiseră să le extragă de abia după ce n-a mai fost nimic tăios în casă… „zăceau” pe jos rupte două cuţite solingen, un foarfec din aceeaşi fabrică, un briceag în formă de peşte, plus lingura de pantofi şi cele patru lame „astra”!… ideea a fost a lui Grigore Grigore. Tot a lui! şi-a trecut o sfoară în sus, pe după urechea stângă, şi ungându-şi bine capul cu ce conţineau două cutii pentru ceară de parchet – marcă indescifrabilă din cauza ruginii! – au scos nimbul, nu fără mici dificultăţi, ca pe o verighetă – dintr-un deget umflat…

Şi, cum îţi spuneam… reluă Grigore Grigore. Trebe să o internăm!

Înţeleg! a zis ignat ce, făcând cu cana gestul ciocnitului. Înţeleg… dar n-am acumulator.

Ieşim la drumul mare!… a încercat Grigore

Grigore, după ce reflectase câteva secunde. Că nici tren n-avem, până mâine!…

E o idee, însă… şi inspectorul a mai sorbit o dată.

Nu se poate să mă laşi singur! s-a speriat Grigore Grigore. Şi, pe urmă, tu ai un ascendent asupra ei…

Ştiu!! a zis inspectorul. Ştiu. E în regulă!

* * *

Cam pe la cinci erau pe şoseaua naţională, prin dreptul fabricii de bere. Grigore Grigore se schimbase vestimentar… fetele bătrâne – din fericire – de vreo câteva luni dormeau după-amiaza… „face bine la ten” – le sfătuise medicul de circumscripţie, înduplecat de colocatari, care astfel se puteau întoarce de la slujbă şi sta la masă şi ieşi la film – eventual – cu soţiile, sau logodnicele, sau cu şi aşa mai departe ale lor – fără primejdia unei anchete sociale pe palier, chiar dacă efectuată numai din ochi!…

Dar, treceau foarte puţine maşini. Aproape niciuna!

Ce dracu’ or fi făcând ăştia acasă, domnule? la o asemenea oră… Grigore Grigore turba!

Ăştia cu automobil proprietate personală?! a subliniat ignat ce, fără să se tulbure. Şi, tot el: li s-or fi gătat acumulatorii…

Eh! a zis Grigore Grigore, într-un timp, scrutând concentrat – cu ochiul valid – capătul din zare al drumului. Eh! e bun şi un camion… fă-i tu semn. Că

eu… cu tăieturile şi umflăturile şi plasturii ăştia, pe ai de-au trecut mi-a ieşit să – îi sperii numa – erau în viteză – da mă tem că pe ăsta – are vecinicia în faţă, după cum vine! – mă tem că pe ăsta îl păleşte boala copiilor când m-o vedea… şi ne mai şi calcă, dracului!… fă-i tu semn! eu am să ridic picioru' stâng pe morcov şi mă închei la sandală – spre timişu de sus!…

Da nenorocit mai merge! a zis iară, după altă vreme, Grigore Grigore – măturând cu privirea – printre picioare – şoseaua cu plopi până la Braşov.

Încărcătura! a zis inspectorul.

Mai ştii? a zis Grigore Grigore. O fi porţelan!

Sau… oglinzi veneţiene! s-a hazardat inspectorul.

N-aş prea crede! a zis Grigore Grigore, pipăindu-şi obrazul. Ce? alea-s pe toate drumurile? în cantităţi industriale şi să le transporţi cu orice hodoroagă?… n-aş prea crede!

Da! – a zis ignat ce – nici eu!

Şi maşina s-a oprit – cu toate că mergea aproape la pas – după ce trecuse binişor de ei.

Până la Ploieşti… prietenul meu a avut un accident. Eu sunt… şi inspectorul ar fi făcut uz de legitimaţie, în ultimă instanţă. Dar, numai în ultimă instanţă!…

Grigore Grigore îşi peria de zor genunchii cu mâneca stângă şi în aşa fel plasat lângă uşa deschisă a camionului că nu i se vedea mai mult decât spatele, de la mijloc în jos, şi ca privit dintr-un avion de pasageri – imediat după decolare!

Urcaţi… a zis şoferul.

În cabină, Grigore Grigore a îngăimat şi el un mulţumesc, dar spre în afară!… începuse tocmai să numere mental, prin geamul portierei, muşuroaiele de cârtiţă dinspre dâmbul morii… ce se mai înmulţiseră, domnule, ce se mai înmulţiseră!…

Ford! a costatat inspectorul – prin dreptul proprietăţii tatler, citind pe tabloul cu aparate de bord.

Da! a mormăit şoferul, prin dreptul fabricii de teracotă.

Opt cilindri! nu s-a lăsat inspectorul, pe când depăşeau sanatoriul de boli nervoase.

Da! a răspuns şoferul. Intrau în timişul de sus!

Avem şi noi la… ignat ce a înghiţit. Câteva care…

Da?… pauză şi serpentine. Acum, mergeau chiar la pas…

Încurajat de nota oarecum interogativă a acestui „da”, ultimul, – putea fi interpretat şi astfel! – ignat ce s-a aventurat: trebe să aibă peste… trei sute de mii…

Nu! a răspuns şoferul prompt. Şi – spre surprinderea lui ignat ce – după zece minute – încă o dată: nu!

Aha!… a găsit soluţia cu vădită încuviinţare, inspectorul. Aha! încărcătura!…

Aici, Grigore Grigore nu s-a mai putut stăpâni. Dar, a avut prezenţa de spirit să nu abandoneze poziţia care-i înlesnea număratul muşuroaielor: parcă transporţi şaptezeci şi trei şaptezeci şi patru – ouă de colibri – şapte-zecişicinci, şaptezeci şi şase! – neambalate –

şaptezecişapte! – domnule!

Da… într-un fel… s-a relaxat mai târziu şoferul.

Şi, după vreo ore, au intrat în predeal nu s-au scurs nici zece minute şi ieşeau de-a binelea din predeal! când, mai jos de unde e azi viaductul, un colos pe trei osii şi „gabaritul depăşit” i-a silit să oprească lângă şanţ, în faţa grămezii de pietriş care ocupa – fără vreun scop precis, până în acel moment! – o treime din partea carosabilă…

Dieselul – ce-o fi fost – a oprit şi el… şi atunci camionul cu ignat ce, cu Grigore Grigore şi cu şoferul lor a început – dar, fără vreo aparenţă de primejdie; şanţul nu era mai adânc decât un femur de adult, înclinat, femurul, la patruzeci şi cinci de grade! – a început să se angajeze – aşa, lin – pe roata din spate!

…Grigore Grigore tăcea, în aşteptarea iminentelor muşuroaie de cârtiţă dintre predeal şi azuga. Inspectorul ignat ce tăcea profesional, şoferul… când, iată că ipochimenul de la volan începe să delireze un straniu cuplet – crispat dar pălit de o neaşteptată logoree! – cam în maniera interpretativă a ritualului catolic, deci cumva ca acel: „a-ve-maria-ma-ter-deii…” dar cu text în românească sadea: „dumnezeule-maredumnezeulemaredumnezeulemare…” alb, uniform, impersonal şi toată chestia având corolar – abrupt, viril! – un singur cuvânt rostit cu timbrul umbrei din hamlet – varianta lawrence olivier: „nitroglicerina!”

…cum ignat ce în liceu fusese cotat ca foarte bun la

chimie şi până astăzi – pe de altă parte – în ciuda celor patruzeci şi cinci de ani, sărbătoriţi cu rigoarea obişnuită la data de doisprezece august curent, avea şi reflexele intacte… cu viteza luminii a trecut prin portieră – închisă anterior, smulsă după! – spre în spatele celui mai apropiat copac!… însă, fără a neglija să precizeze în preclipa demarării: înţeleg! cu acel calm obişnuit al său!…

Când şi Grigore Grigore a înţeles – niţel şocat de plecarea inspectorului care se produsese cam… printre el! – când, deci, a înţeles în sfârşit – era mult prea târziu…!

Fordul de opt îşi terminase patinarea!

Hei!… da, da. Voi, aceştia de pe „alba-lux”!… a strigat un tinerel, sărind sprinten din cabina dieselului cu gabaritul depăşit. Cu voi mă întreţin! şi, apropiindu-se: ce-aţi rămas aşa, de parcă vi s-a arătat mamamare – când o pusese la nud suflul americanilor în al doilea bombardament!?… hai cu tata! curaj!… şi, ridicând piciorul pe scară la ei: vă deshumez cât ai spune Madagascar, sau cibernetică. La alegere. La liberă alegere!… apoi, mucalit-confidenţial, celui de la volan: fă-te cu-un dorn, bătrâne, că persoana de pe bidonul de visavi posedă cablu, da cu inel la minus infinit. Şi n-ai cârlig la el, ai tot inel şi mata!… iar lui Grigore Grigore: capul sus, frumosule, toate trec… nevasta cui ţi-a grăpat aşa de corect – în toamna asta – lotul individual de deasupra gulerului?… şi, cu falsă admiraţie: da, da. Mână de femeie. Se cunoaşte!… şi s-a aşteptat la

răspuns de la cele „două manechine din vitrina fordului”, cum gândea cu duioşie despre ei în chiar acel moment. A tras otgonul de oţel, l-a ajutat – galant! – să coboare pe vărul celei goală pe servantă şi rămasă de sâmbătă grea cu dulgherul care nu profesase niciodată, i-a pus în mână pironul şi l-a dăscălit, dar nu înainte de a remarca trist: unul din taţi l-ai avut somnambul şi s-a potrivit să fie tocma cel vinovat de matale… lasă, nu pune la inimă! trece şi asta… asta în sensul de viaţă!… uite: ţii cuişorul cu buricele degetuţelor, până întind cu bine sforicica şi pe urmă… eşti liber ca un scatiu major să visezi şi restul hergheliei verzi de pe peretele răsăritean al garsonierei matale cu lună la discreţie!… da n-ar strica – pe la al treilea cal! – să te tragi ninţeluş mai departe dintre maşini, aşa, pentru orice eventu-alitate!… în orice caz, eu îţi făgăduiesc să aştept până apune soarele!… şi, bătându-l pe umăr – mai-mai să-l facă grămadă hai cu tata!…

Încet!… cât mai încet… te rog! te implor! şi… fără niciun fel de smucitură! a articulat – cu vocea în genunchi – stafia de la volanul fordului de opt. Ştii… altfel… încărcătura! şi, ajuns aici, s-a înecat definitiv – cu propria-i limbă!

Ia te uită! să vezi şi să nu crezi!… va să zică, şi dumneata vorbeşti prin somn!… hahaha! îmi ziceam eu că trebe să fim cel puţin doi pe mapamond!… hahaha! munte cu munte se întâlneşte – da mite om cu om!?… folcloru domnule, folcloru e baza! şi apoi, jucând „serios”: hai că m-am prins. E-n ordine!… deci matale

eşti ăla care vehiculezi curcanii despre care am auzit că în gai un gospodar miop i-a îndopat – în loc de grăunţe cincantine – cu proiectile mauser de douăzeci de milimetri!? e-n ordine, bătrâne domn! şi urcat a fost!

Dar, în clipa când cablul urma să se-ntindă, Grigore Grigore – de frică, să trăiţi! – a scăpat dornul şi dieselul marşariera în gol.

Până să apuce tinerelu să-l aspostrofeze cu „ce-mi făcuşi, drăguţă? mânca-te-ar tata! că neajutorat te mai ivişi din… mi-e şi ruşine să pronunţ de unde!” – inspectorul ignat ce – pierzându-şi orice rest de pudoare – trata din toată capacitatea pulmonară cu parastase, grijanii şi născătoare pe o biată persoană în vârstă şi aparţinând cândva genului femeiesc, care persoană – cu un cocoş în dreapta şi cu un cuţit de bucătărie în stânga – îi da ghes, încercând să-l urnească de după acel brad secular, pe ideea: taie-mi-l maică!… nu mă lăsa flămândă – cocoşul! – că singură nu îs în stare… prea îl ştiu de mic!…

Grigore Grigore – înalt şi distins şi rasat şi trepidând mărunţel până la imperceptibil pentru nişte neavizaţi! – repetă de încă trei-patru ori scena cu dornul, scena care îi ieşea până – doar până la prima replică a cablului… când – de frică, să trăiţi! – scăpa din mână cuişorul, spre hazul nebun al tinerelului care iar marşariera în gol!…

Inspectorul ignat ce – în vremea asta – din dosul acelui brad, pentru că pensionara de la adas se lăsase în genunchi lângă el, în faţa copacului şi înfipsese cuţitul

în pământ aşa că avea mână liberă, cu care trecuse la fapte, încercând să îl extragă de după trunchi… inspectorul deci, pe un fel de automatism nervos, improviza înjurături tot mai inedite, având ca bază mineele… însă, cu degetele înfundate în urechi şi creştetul una cu scoarţa bătrânului molid!…

Şoferul de pe diesel se îngrăşa de râs „văzând cu ochii” şi pentru că începeau să se bulucească tot soioul de vehicule de sus în jos şi de jos în sus, din amonte şi din aval şi să pârâie şi să ţârâie şi să cârâie şi să hârâie, din toate claxoanele…

Când, după a patra sau a cincea ratare, asupra lui Grigore Grigore pogorî lumina înaltului îşi smulse un ciorap, cu sandala romană cu tot, şi îmblederi bine cu el pironul şi îl înţepeni bine prin amândouă inelele! şoferul laconic se albise până la oase. Maxilarul de jos îşi dobândise independenţa şi ricoşa des din celălalt… iar el, şoferul, nu mai avea ce să transpire – pietrificat pe volan!… şi, Grigore Grigore – înalt şi distins şi rasat până la întinderea cablului! – ţâşni dintr-odată în arc spre lizieră, asemeni unei pantere negre care a călcat simultan în toate patru pionezele numărul doisprezece!

Da, da!…

Şi, când odgonul de oţel vibră, dieselul a smucit scurt şi – în hohotul colosal al şmecherului de pe „gabaritul depăşit” – baba şi şoferul numărul unu, şi cuţitu şi şoferul număru doi, şi cablul şi cocoşul şi

şoseaua şi jur-împorejururile pur şi simplu au explodat…

Atâta tot!

Al treilea război mondial

Când cel de al doilea al lui sen haucă a găsit grenada ofensivă ostrogotă – era cam după şapte seara şi ploua…

Tubul de beton de pe warthe – încă nu tăiaseră şoseaua spre poiană şi serpentinele aveau o raţiune care nu era numai a lor, cum se întâmplă de câţiva ani încoace de când ele – serpentinele – sunt „în sine”, încep deci şi se gată, însă unde nu te aştepţi… îl abandonaseră doi inşi în salopete – şi macaraua – de mult, foarte mult albastru – salopetele! – şi nu se mai ştie de ce l-au părăsit…

Grenada era [(lat. Granatus „umplut cu grăunţe, cu material granulos”, milit.) mijloc de luptă format dintr-un înveliş, o încărcătură *de explozie* (sublinierea noastră) sau *chimică* (ibidem) şi un focos *destinat pentru* (ibidem) lupta apropiată sau pentru lupta împotriva navelor (ce sens mai are să subliniem?)… etc. Conform dicţionarului enciclopedic român, 2, d-j, pagina 613, coloana trei roman, cuvânt 3] era, aşadar grenada, uitată lângă acel stejar (quercus sessiliflora) pe warthe, sau pierdută şi mai apoi uitată, sau – şi de ce nu? – lăsată pur şi simplu cu vreun scop acolo de către

un soldat vizigot din cel de al doilea război mondial, când toate scopurile militare au fost integral absconse şi când – în acest al doilea război mondial! – s-a făcut dovada mai pregnant decât oricând că de la vercingetorix şi până în zilele noastre militarismul (prusac doar în ultimele secole!) declanşează războaie totale pe care – după un susţinut efort moral, material şi civil: ciungi, văduve, orfani cu tată în viaţă, recrutându-se dintre ambuscaţi (tatăl!) le ratează irefutabil… aşa că „nimic nu se pierde, nimic nu se câştigă… [după cunoscuta lege din chimie a lui lavoisier (a.1.1743 – 1794) care – lavoisier – a contribuit la înlăturarea definitivă a teoriei flonisticului, el, în paranteză fie spus, se numeşte flogiston] totul se transformă!”

…dar dacă grenada era – sau nu! – ofensivă şi îndeosebi gotică nu o să mai putem afla vreodată! e o simplă presupunere că ea ar fi fost aşa cum pretindeam la începutul relatării… pentru ca însă nu cumva să existe şi dubii în ce priveşte buna noastră credinţă, vrem să precizăm de pe acum că despre o grenadă fantezist doar s-ar putea insinua că e de provenienţă asiro-chaldeeană atâta vreme cât binecunoscutele popoare pe care le-am ales ca termen de comparaţie foloseau în nobilul scop de a se vătăma şi în ultimă instanţă de a se schilodi reciproc ori cu vecinii – tot nişte amărâţi de troglodiţi! – bâta, suliţa, cărămida smălţuită – poate şi de aceea că pe teracota tehnicolor (spre deosebire de hârtia velină mată a zilelor noastre!)

era dificil să transcrii în idiomele epocii nişte explozii!… cu limba de la un – „grenadă ofensivă” e foarte posibil să fi ocupat [dacă ea, grenada (lat. Granatus, umplut cu… etc.) ar fi fost cunoscută şi întrebuinţată implicit – de aici necesitatea ardentă de a fi descrisă pe teracotă!] câţiva metri pătraţi de pământ şi apoi ars, ba, chiar metri cubi, şi în concluzie mai mult decât expresia „bombă atomică” în prima bulă papală (pius al… da!) de după hiroşima! bulă în limba lui nero („şi-a făcut calul senator” era caligula!) imperator polisportiv, aşa că au respins indignaţi inventarea ei – şi din motivele enumerate… iar, până la urmă, îngăduiţi-ne să presupunem a fi fost etnic ariană – grenada! – şi ofensivă (tot ea!) pentru că nu cunoaştem în împuţita de istorie a acestei planete cu nimic mai puţin împuţită (planeta!) o împrejurare când bestia blondă să fi procedat la un război mondial *gratuit*… şi deci doar aşa – ca să se apere cu el!…

Nu. Să nu ni se obiecteze că *această* grenadă tot aşa de bine ar fi putut să fie anglo-saxonă sau direct transoceanică. Nu!… la nivelul bussinesurilor – de la tirajele uzinelor ford şi până la accidentul recent, cel cu o mie de limuzine în paisprezece secunde! – scara e diferită şi, in medias res, pe parcurs, pe parcursul celui de al doilea război mondial yankeii au venit în contact direct cu noi (lăsând la o parte guma de mestecat neambalată care o să apară prin 46—47 şi brevetul pepsi) prin intermediul bombelor [de greutatea şi dimensiunile acelui porc purtat într-un coteţ automat

de-a lungul ţării – apoi, şi de-a latul ei! – care (porcul!) prezenta nişte vagi urme de cicatrici (urme de urme, deci!) acolo pe unde strămoşii lui obişnuiau – cât şi contemporanii de specie! ochi, picioare şi etc., dar pe sub piele diverşi şobolani îşi făcuseră adăposturi antiaeriene; piele acoperind (şorici!) o pătură de grăsimi insensibile iar intrarea, a spectatorilor – de data aceasta, se făcea contra unei monede de cinci lei zimţată şi cu efigia flăcăului ţării, destul de bucălat şi el, de altfel!]… e drept – trebuie consemnate aici acele fâşii de staniol, un fel de beteală plutind diafan în aerul cald al amiezilor verii din 44, în timpul deci de după bombardamente şi menite – fâşiile de beteală! – derutării unui soi de radar destul de primitiv pe care-l adoptasră bateriile antiaerienei – tot „drang nach osten!” – ca să trecem uşor peste nişte obiecte de uz imediat într-o lume civilizată cum ar fi stilourile ce explodau cu falange, carp, metacarp, (mâna propriu-zisă) cu tot, când încercai să le oferi posibilitatea de a-şi etala însuşirile născute dintr-o tehnică cea mai prima-ntâi pe planetă!…

Nu. Grenada nu putea fi de provenienţă americană! să procedăm sistematic: ar fi fost suficientă o încărcătură de grenade (fie ele chiar ofensive – grenadele!) şi descărcată încărcătura peste obiectivul acela de chirpici încropit de munteni şi moldoveni necalificaţi (ca muncitori industriali!) în jurul fabricii de cuie costinescu pentru că în ziua întâia de paşte a unui an în care lui Antonescu i s-a demonstrat că e – pe ideea: dă-te, bă, în mă-ta! şi tu te-ai făcut singur

mareşal? – un paranoic, după ce bombele americane de la cinci sute de kilograme în sus nimiciseră „obiectivul” fortificat cu pământ, armat cu nuiele şi văruit până la urmă din ultima chenzină a ei şi zvârliseră în aer priciurile strategice cu capacitate de război mărită – ar fi fost destul deci o încărcătură de grenade pentru ca ion paisie al doilea (pe tac’su îl chemase Popescu, nu paisie. Dar nici ion) cu copilul său în braţe – de unsprezece luni copilul – să ajungă până la bonloc, distanţă de aproape şapte kilometri, într-un timp pe care-l va jindu-i fără vreo nădejde încă mulţi ani după aceea zatopek şi în izmene (paisie al doilea) crăpate în faţă, cum se afla omul, şi nu tocmai curate când începuse tărăşenia dar urmat îndeaproape de către nevastă-sa fără cămaşă de noapte pe dânsa (muierea!) şi strângând la piept cu grijă – spre a nu îl vărsa! – ţucălaşul celui mic, oliţa de zi şi de noapte a lui.

Nu! nişte grenade – până şi ofensive! – nu erau de ajuns pentru aceasta!…

Grenada trebe să fi fost nemţească şi pentru că în armata română de pe atunci – uitată, pierdută, folosită chiar! – grenada se fără discuţii, impută!

* * *

…cel de al doilea al lu’ sen haucă prin urmare găsise o grenadă germană şi – după cum am demonstrat mai sus: ofensivă – şi l-a strigat la poartă pe al lui

drândănă pe cel mare şi a lăsat vorbă acasă la el, prin mezin, la modul „suntem la Veronica, în coteţ!”, după care amândoi – cel de al doilea al lu’ sen haucă (el poseda grenada şi încă nu i-o arătase!) şi cel mare al lui drândănă – au urcat pe warthe unde au nimerit după o vreme tubul acela de beton părăsit (tubul!), dacă vă mai amintiţi, de către cei doi cetăţeni cu salopete destul de decolorate (şi macaraua!) şi au intrat (cel de al doilea al lu’ sen haucă şi cel mare al lui drândănă) în el, în tub, pe brânci şi din direcţii diferite şi, când au ajuns faţă în faţă, au aprins lumânarea şi i-au desfăcut siguranţa (la grenadă) „ca să vadă cum se întâmplă pe urmă”… şi ea – grenada! – a explodat!

„Se-ntorc vapoarele”.

Ar fi trebuit să iasă luna. Şotrocală era de-a călare pe prichiciul ferestrei de din dos, de la tindă. Mereu marţea şi joia – pe la ora asta – şotrocală încăleca prichiciul ferestrei de din dos de la tinda casei lu’ pârpăloiu – cam de vreo patru ani, de când el, – pârpăloiu – îşi luase lumea-n cap după ce l-a scuturat găzaru ăla cu care o prinsese în pat pe regina – a lu’ pârpăloiu – că ea îl crezuse la Arad, după porumb, da el se îmbătase încă la ceva şi căzuse din tren, sau mai precis coborâse din accelerat într-o staţie unde opreau – e drept – personalele! – de altfel căzuse degeaba că banii tot i-i furaseră nişte moldoveni sau basarabeni înainte de a se urca el în internaţional! – deci o găsise în

pat cu găzaru care trebe să fi fost mai ceva decât el, întrucât… nu! adecă vreun fel de hamal profesionist, întrucât în prima repriză pe pârpăloiu – cu toate că sau chiar pentru că, mai sprinten, găzaru nu prea era îmbrăcat, cum s-ar spune! – îl trecuse pe pârpăloiu prin şifonier, de fapt un dulap masiv, strămoşesc, prezentând destule asemănări – ca uşă – chiar cu uşa!… apoi, tot el, – pârpăloiu! – dovedise de la al doilea pumn, de data asta primit nu între ochi ci undeva pe la rădăcina urechii, că un lighean de tablă poate fi relaminat dar îşi pierde din smalţ, în cazul în care l-a avut, şi te aşezi pe el – ligheanul! – întors, şi nu cu destulă grijă!… e inutil să mai vorbim de tabloul – portret al bătrânei – pe care-l încălţase nu se ştie de ce – tot cu acea ocazie – până sus pe genunchiul drept… excluzând piuliţa de bronz pornită intempestiv de pe parsechiul cu tabes spre bărbia lui pârpăloiu – şi ajunsă chiar până acolo!

Deci… o găsise în pat, după care – când s-a trezit totuşi din leşin şi acuma în afară de el nu mai era nimeni în toată casă, nici căruţa găzarului în curte! – pârpăloiu a băut până în zori la „jegosu” cu state broajbă, personificarea tactului, nesocotind nicio vorbă – pârpăloiu – iar state brojbă, oftând discret…

La prima ciocârlie pârpăloiu a scuipat de prima şi ultima dată în noaptea de faţă, ieşind din cârciumă cu pas domol şi legănat – de fost marinar pasul! – ca să nu-l mai vadă nimeni până în ziua de astăzi – şi nici după aceea…

Şotrocală rămânea la regina încă de pe când spoia

linguri – ea! – cu familia, că nu se poate şti niciodată la ăştia ce necuratu rude sunt şi de al câtelea grad luaţi aceiaşi doi câte doi dar de sexuri opuse… şi fetiţa părea să fie cu un fel de tată şi cu un fel de surori mai vârstnice – dacă nu i-or fi fost mame sau ceva de genul acesta! – destul că era încă de pe atunci îngrozitor de frumoasă şi cu ochi albaştri şi nedată cu gaz pe cap, contra insectelor şi aşa mai departe – ca: râie, sifilis! – de-i flutura părul galben sub adierea lu' april, că întotdeauna primăvara se iveau pe aici, şi cu un ghiocel – de fiecare dată cel de întâi! – prins la tâmplă cu o agrafă!… nemaipomenită şi grea – agrafa!… marinarul când o folosise a fost mai mai să fie moarte de om! da el, greoi şi cinstit – un bărbat de peste patruzeci de ani – s-a cununat cu ea de îndată şi nouă zile s-au veselit lăieţii – mai mult pe lat, două şetre şi trei bulibaşi – că te şi cruceai de unde tot izvorăsc!? – şi pârpăloiu [noroc că bătrânu', murise de inimă rea cu vreo şase luni în urmă când soră-sa – a lu' părpăloiu – se spânzurase în clopotniţă cu sârma de la toacă, cea de lemn, şi într-o poziţie destul de neverosimilă pentru o atare întreprindere, aproape la orizontal, că fusese nevoie să se tragă înapoi cu nădejde ca să reuşească a muri, iar dimineaţa când o găsiseră – era duminică! – alde chelcăluţă (clopotari din tată-n fiu) sărise din turn şi umblă până azi în cârji, după ce a necinstit-o ciobanu cam într-o ureche – ciobanu! – şi care şi el (probe n-au fost în afară de aceea că în zece mai, zi de înmormântare a ei, se înapoiase la munte unde pe semne s-a stricat la

cap de tot şi) a tuns câte oi a putut să prindă în grabă, a făcut un balmeş de lână cu zăr – pe din două – şi a tot mâncat până i-a plesnit praporu-n el acolo sus pe gârcin şi – când l-au aflat – după două săptămâni – era ca o saltea prin care şi-au trecut iataganele din faţă în spate şi pe urmă încă o dată să şi le şteargă de sânge creştinesc oareşcari ieniceri – satul se numeşte astfel după cum îl ştim de la nişte turci dezertori care îl chiar întemeiaseră cu sute de ani mai înainte… şi, prin urmare, avusese ocazia să moară de inimă rea – pârpăloiu bătrânu'! – mai devreme de a-l vedea pe unicul său fiu însurat după o nepoată a lu' faraon!] şi pârpăloiu a dus casă bună cu ea sau aşa s-a părut – până la întâmplarea cu găzaru – da. Pârpăloiu, fostu marinar, pe care n-avea să-l mai vadă nimeni de atunci… că se pierduse în lume – mort pe vreun şantier unde se hăcuie muntele cu dinamită, ori scufundat în drum spre Cipru – sub pavilion olandez – ori căzut beat în vreo gură de canal căruia doar acum i se proiecta la Bucureşti capacul din tuci care avea să se toarne curând la reşiţa… ori, nimic din toate astea – regina nu l-a prea jelit! spăla rufe aduse la domiciliu – al reginei! – şi luate tot de acolo şi tot de ele clientele, sau spoia linguri cu cositor – regina – şi după tipicul deprins de le ai ei, pe cont propriu da tot primăvara şi fără ghiocelul acela cel dintâi şi fără agrafa nemaipomenită şi tot la domiciliu, în faţa şopronului unde fusese trasă căruţa cu găzaru în noaptea când mobila din bătrâni a lu' pârpăloiu se adeverise tocma cât era nevoie de fragilă… pe cont propriu – să reţinem! – pentru că de la

nuntă – tatăl – sau ce i-o fi fost! – cu surorile sau mame, ce i-or fi fost şi ele, era ca un făcut! – parcă intraseră în pământ…

Doar şotrocală, cândva proprietar al imobilului acuma „la jegosu”, proprietar şi posesor de brevet pentru cârciumă (astăzi boactăr la stăpânire – că devenise eliberat şi el) încăleca marţea şi joia cam pe la ora asta prichiciul ferestrei de din dos de la tinda casei – casei lu’ pârpăloiu! – iar în rest – totul era cum nu se poate mai bine şi „esenţialu e că toţi suntem înalţi şi frumoşi şi deştepţi!” cum avea obiceiul să închine Grigore Grigore, da numa în serile de chenzină şi încheia cu „să trăiţi câţi suntem la masă” ori „numa servus să dea dumnezeu!”… la care, lua cuvântul pally mihai-radio pre limba sa maternă şi paternă bălăngănindu-i-se – limbile! – cam la modul: a chi isic temetube visic!… a chi nem isic-utano visic!… sau cam aşa ceva, într-o transcriere aproximativ fonetică!

* * *

Nu ieşise luna! şotrocală era călare – de-a călare! – pre prichiciul ferestrei de din dos de la tindă şi acuma nu era marţi. Aia – marţea – avusese loc cu două zile înainte, ca de obicei…! acuma era joi, iar când a ieşit luna şi mai târziu, mult mai târziu, când a început a se lumina de ziuă şotrocală sta – acuma e vineri. Pornise să se vadă bine de tot că era vineri! – şotrocală stătea încălecat pe prichiciul ferestrei de din dos de la tindă în

curtea fostă a lu’ pârpăloiu şi şotrocală – cu toate că nu mai era deloc joi – încă nu începuse să fie totuşi nici marţea viitoare! – şotrocală stătea călare pe prichici – în spinare având înfipt acelaşi cuţit marinăresc…

Dacă ele – marinăreştile – cumva se deosebesc de alte cuţite ***cu lapte şi miere…***

Copacul era de-ntotdeauna acolo… cel puţin în ce îi priveşte! când făcuseră bine ochi şi au dat să înalţe un zmeu – că tot n-aveau încă la ce-şi folosi mâinile! – se încurcase în el sfoara. În copac. Mai târziu, când unu de-ai lu’ ciorofleacă avea o problemă pe creanga a doua dar se pare că a renunţat şi căzuse – în sfârşit, se dumiriseră că „pom”, cum îi ziceau ei până atunci, nu era de fel numele lui. După cum ai lu’ sen haucă – se va observa în următorii ani! – nici ei nu puteau rămâne multă vreme „stambă” sau „arşic”… şi el – copacul! – pe numele din acte – deci cel adevărat! – se chema castan!… asta trăgându-i-se de la un fel de pietricele acelea, însă mai netari, roşcate şi invariabil pe verso pătate albicios, pe care le doborau cu bucăţi de ţiglă în toamna trecută – acuma era de abia prin martie! – când o scurtătură îi rotunjise nasu lu’ gheo al lu’ maftei, rămas uneori să doarmă la umbră şi care – ele! – dacă nu se desghiocau în cădere, era destul de nuştiucum să le cauţi pe sub ţepi…

Şi, ce-o fi fost atunci în capu’ lu’ gheo al lu’ maftei – nu se ştie!… că începu dintr-odată să strige „ura!” şi

„înainte!”, aşa pe spate cum se afla, dar după ce îşi desfăcuse picioarele proptindu-le bine, bocancii amândoi – dintre care numa unu cu pingeaua desprinsă, da de tot, până la potcoavă! – în scoarţa noduroasă a castanului. Iar apoi obosise, aşa prin somn, şi s-a relaxat… copiii nu mai erau însă acolo şi nici alţii – trecători!

…îl sădise găietan când pajiştea era întinsă dincolo de casele maruţei. S-a jurat în războiul din 77 că de-o scăpa întreg pune pomi cât trăieşte. Şi el, deci, şi cu ultima-i mână a sădit şi copaci, ca brazii dinspre coasta-vie – trei! – rămaşi doi… că a lăsat cu limbă de moarte să-i taie coşciug din ei – dacă vor fi destul de mari. Şi unu fusese!…

Gheo al lu’ maftei venea – în mod neobişnuit atunci! – să doarmă nu de la jegosu ci după o nuntă din budila unde avusese loc accidentu cu bocancii – în fapt butoiu! – că se apucaseră pe la patru dimineaţa să-l trimită pe el în pivniţă cu damigenele şi el cum pipa era înfundată la butoi – ce butoi? o fostă puţină de varză, dracu’ s-o ia! şi vinu îl cumpăraseră de la aprozar cu şapte lei litru că ameţiseră cărându-l în găleţi de plastic! – a dat de-o parte capacu şi s-a aplecat atent în interior de unde l-au scos relativ la timp, că îl auzise gulgutând câinele orb al mirelui şi lătrase răguşit… apoi a fost ca un fleac pentru ceilalţi să-l agaţe – pe gheo al lu’ maftei! – de pridvor printre viia sălbatică şi de picioare ca să curgă tot ce intrase în el de prima dată fără iniţiativa lui – ca vin! – şi tot atunci i s-a desprins bocancu – de altfel

cusut în pripă şi în seara din ajun când se pregătea de nuntă – în podu' vecinului şi cu sârmă, pentru că nu putea fi vorba de „coborârea pe ţărm e permisă numa în ţinuta număru cinci!" (oceanu – stein) întrucât nevastă-sa nu numa că n-a vrut să audă de nuntă – dar aruncase şi cheia dulapului undeva şi trăsese apa… smaranda mireasa – ca o explicaţie poate – era fată din flori a uneia care nici până azi n-ar fi putut spune cu cine a făcut-o şi… – paraschiva deci! – o cam luase gura pe dinainte la cununia cu gheo al lu' maftei precum că îngăduie să-i fie tăiată beregata dacă în noaptea nunţii chiar nu se întoarce la dânsa – paraschiva! – ceea ce evident nu se întâmplase… ori, nu în noaptea nunţii. Şi sigur nu de tot!

Că deci el strigase „ura!" putea fi pus strigătul – ca sens – şi pe seama nunţii unde uneori se obişnuieşte… n-ar fi deranjat, la timpul şi locul nuntă – însă „înainte!" cu care el, gheo al lu' maftei când îl nimerise peste nas ceatlăul [şi aici nici măcar nu era vorba de un băiat ci de pisică. Se ţinea mereu – încălţată sau nu – după ulcelele lu' ciorofleacă. De data asta – ea pisica – încercând să scape de cojile de nucă se rostogolea printre călcâiele lui stambă şi acesta căzuse în plin avânt de aruncare a ceatlăului… ceea ce a avut drept urmare – pe inerţie – o serioasă schimbare de direcţie şi, fără nimic din traiectoria preconizând cădere de castane, s-o oprească (scurtătura, ceatlăul) „tanti, v-a căzut firma-n beci!" la baza nasului lu' gheo al lu' maftei] cu care deci nainte se completase – deja. Era totuşi vorba de o nuntă şi dacă

prin cineştie ce concurs nefericit de împrejurări i-ar fi dat prin cap lu' gheo al lu' maftei – să răcnească (chiar cu paharul în mână) „înainte!" şi „ura!" şi chiar dacă mirele nu se sesiza, socrii lui – ai mirelui, că pe mireasă n-a întrebat-o nimeni deocamdată! – ar fi luat într-un fel atitudine. Ea – soacra – şi numa din invidie pur feminină – manifestându-se şi atunci când e vorba – la femei – de propria fiică… iar el – socru – doar de ochii lumii altfel – refuzând demult să se amestece în trebile muiereşti, dovadă că toată noaptea tăcuse cu ochii în paharul pe care la şase dimineaţa (primul pahar!) a îndrăznit să-l golească. Pe la şase. După ce nevastă-sa adormise – sau picotea încă – în salata boef (mutată de cineva „că încurcă locu" pe patefonul din colţ, închis, – patefonu – de când a adus cel din Băicoi un tranzistor!) şi de fapt poloneză, că era cu peşte dat prin maşina de tocat carne (lua-le-ar dracu' de sarmale!) pentru că sâmbătă la jegosu se întâlniseră cu toţii înainte de evenimentul banchet şi imediat după evenimentul stare civilă iar când gheo al lu' maftei pretinsese – el a rupt prima chiftea! – că „deştept ăsta, fan beşleagă! as şi în materie de ambalat ciungam!…" unii au vărsat înăuntru, alţii în faţa crâşmei şi s-au regăsit pe la prânz acasă, în budila… da nu li s-a mai făcut foame până târziu şi nu la toţi deodată, ci în ordinea în care li se ştergea de pe celulă chifteaua întinzându-se iar paraschiva i-a trimis în cămară – pe gheo al lu' maftei şi pe mire – să aleagă nişte afumătură din oala cu varză iar ei scoseseră pe rând, sarmală cu sarmală, o aşezaseră pe duşumea –

sarmala! – şi mai mâncau câte-o bucată de carne după care au periat sarmalele, metodic, de fapt gheo al lu' maftei – că mirele n-avea şi el perie, aşa că le aşeza în făraş şi le spăla câte una… şi mai mult mazăre decât cartofi!…

* * *

„Ura!" – da! însă: „Înainte!" nu se putea striga la o nuntă. Gheo al lu' maftei – pe de altă parte – nu făcuse războiu'! sau – pentru mai multă exactitate – îl făcuse ca mobilizat pe loc la uab la tinichigerie unde aproape timp de cinci ani (la început vest-est, apoi est-vest!) nu răcnise nimeni „înainte!" cu raţiune sau fără! şi chiar dacă ar fi urlat vreunu' înainte! cuprins de amoc sau patriotism sau pur şi simplu de plictiseală – vacarmul era aşa de absolut că tot n-ar fi auzit cineva… ba, nici măcar el nu s-ar fi auzit şi îi trebuia, în cel mai bun caz, o oglindă concavă în care să silabisească cu grijă – ca la bărbierit – şi pe deasupra să posede măiestria surzilor de a citi vorbele de pe buze – pentru ca să se înţeleagă ce urlă!… şi, în cele din urmă s-ar fi dat bătut individu' care avusese intenţia să zbiere „înainte!" în tinichigerie la uab şi în vremea războiului!…

* * *

Şi copacul a rămas acolo – ca-ntotdeauna! – şi după ce maşina cu lapte – cisterna albă cu albastru, nouă, în prima ei cursă! – la care ai lu' ciorofleacă, ai lu' sen

haucă, ai lu’ Grigore Grigore – plus cei doi ţigănuşi mititei şi cu burţile goale şi umflate – cei doi ţigănuşi mititei, ţinându-se de mână, care au şi murit atunci! – priveau muţi de admiraţie şi cu câte un deget în gură – i s-a rupt bara de direcţie – maşina! – şi s-a zdrobit de castan…!

Cărămida cu mâner

Sau

Moartea personală a tovarăşului state broajbă

(neoroman povestit)

Capitolul întâi

— Unde personagiul principal nu acţionează în vreun fel şi pentru că e mort –

Cuţitul nici măcar nu era al său. Îl pierduse unu hans muller prin 44, pe la babarunca, lângă ciucaş – mai bine zis: dinspre ciucaş! – , e pe acolo o căşerie cu

aspect de cetate medievală; turnul cilindric trimite la wartburg (oraşul, nu marca de automobil în doi timpi şi „nu mai vreau motocicletă!” cum zicea un fost maior de miliţie – astăzi şofer de getax! – când îşi cumpărase opel!) deci dinspre ciucaş, în timp ce se retrăgeau nemţii.

Cu mâner clasic din corn de cerb şi lamă lată, avea vârful uşor curbat… poate o armă de familie în teaca nu ştiu cărui margraf pe la omieoptsusteşiceva – prin westfalia îşi trecuse destul de nesigur tăişul peste beregata pulsândă a elanului, zăpăcit mai mult de larma câinilor decât doborât de meşteşugul în ale vânătorii vădit şi cu acest prilej de greoii – ca să ne păstrăm în limtele decenţei – băutori de bere…

În ce ne priveşte, refuzăm să credem că siegfrid era un erou la sensul mitologic – fie că-i vorba de iliada-odiseea, ori de eposul german! – când niebelungii – nişte posesori de nasturi ori de giuvaiere (în definitiv, erau ai lor!) apelează pentru arbitraj la probitatea lui pentru împărţirea moştenirii pe care se certau – arbitraj într-un fel cam aşa: „ala-bala porto-cala…” şi pe care cade acela o ia! siegfrid le rezolvă cu: „cine zice – ăla e!” şi îşi însuşeşte briantele, smaragdele, coropişniţele (cu aţă cu tot!) – după ce nu omite să-i ucidă – pentru orice eventualitate – pe succesorii legiuiţi, nişte bieţi minori – încă şi cocoşaţi – pe deasupra!

Că mai târziu, când i se făcuse şi lui sete, hagen l-a săgetat în călcâi (am fumat-o demult. Îi cerusem foc lui ahile!) i se cuvenea din plin!…

Crimhilda, doar, crimhilda s-a răzbunat!… nu. Ea nu-i studiase pe atrizi. Categoric nu! (variantele: folclor antehomeric, folclor homeric şi beletristică – vezi tragicii posthomerici!) că altfel n-ar fi născut pui vii cu etzel (citiţi atâta, de-a dreptul!) şi după două decenii – omu' şi pogonu, anu şi plodu o viaţă are omu'! – şi-a adus aminte nemângâiata de iubitul ei siegfrid ucis mişeleşte la ştiutul izvor când i se făcuse şi lui sete, dar îndeosebi de comoară – a niebelungilor! – ascunsă de sceleraţi… şi i-a turtit pe toţi! ca pe nişte muşte care fac dragoste pe tortul de la aniversarea bunicului! că până la urmă comoara tot în rin a rămas – da nici muştele nu s-au mai putut iubi!… aceasta fiind ideea fundamentală a liedului cu niebelungii…

Va fi lâncezit apoi cuţitul prin vreo panoplie, preţ de aproape o sută de ani, licărind arare în sala imensă a castelului mereu mai dărăpănat – la tot soiul de lumini, până spre becul electric al prezentului…

Va fi licărit prin fum de berbec uitat în frigare la chiolhanuri eroice când siegfrizii – înainte de-a purcede la cucerirea lumii ciocneau bărdace de cositor răcnind vitejeşte – cu cizme şi halebarde-n glas! – de sta să plesnească băşica subţire a cerului sub votan divinul, sau la mese mai sobre de data asta când – după ce erau convinşi, destul de nedelicat de altfel, că-i păcat să-ţi iroseşti spiritul de organizare şi fantezia în vederea unanimizării pasului aceluia bărbătesc, de gâscă, pentru un rahat cum e planeta noastră! – beau şi mâncau îndeajuns de rezervaţi şi – de ce să n-o spunem? –

stilizaţi după o formulă folosită de japonezi împotriva pomilor şi tuturor celorlalte vegetale, poate şi din cauză că insulele nipone sunt des bântuite de cutremur…

Cine l-a ascuţit din nou şi în ce scop? n-o să se ştie vreodată! şi nici cum îl obţinuse în clipa când ultimele ziduri crenelate au căzut sub ghiulelele inamicului în primul război mondial – dacă franţujii au ajuns atunci în primul război mondial până în westfalia – căci…

Onomastic vorbind, avem de-a face cu o convenţie, printre morţii blonzi descompunându-se sub brusturi la margine de drum şi într-un ritm singurul „blitz” de-a lungul ultimului mare război – printre morţii aceştia – blonzi deci! – vor fi fost destui mulleri… unii, de ce nu? şi hans. Numele e destul de comun… dar, poate că nici al său nu era cuţitul! la urma-urmei, de ce-ar fi fost? când el – tot de cuţit e vorba – nu exista!… cel puţin *acest* cuţit nu exista!

Apoi, nu vedem cum ne-ar da bătaie de cap un oarecare hans muller şi cuţitul său, pe care l-a avut sau nu şi pe care în definitiv, dar numai dacă l-a avut! – putea foarte bine să-l piardă sau nu, fiindcă – rămâne vorba între noi – cadavrul nu purta urmele unor lovituri de cuţit. Ba, dimpotrivă!

Este ceea ce trebe să reţinem!

* * *

Mortul fusese văzut pe la cinci şi jumătate dimineaţa pe pajişte, în faţă la „jegosu”, o cârciumă – ca referinţe – dubioasă! între cele trei trepte de piatră şi

marginea canalului e un unghi verde – atât cât ar încăpea o vacă să pască, dar fără să se mişte şi patru raţe!…

Cu hainele împăturite atent alături, zăcea liniştit. Am zice, aproape bine dispus, întins ca la morgă – doar că aici îl ploua!…

Bătrâna – de vreo doi ani nepoţii o dezmierdau: răposata! – a dat să-şi facă cruce, dar nu se mai putea înţelege cu găteaja mâinii; cât despre limbă – i se făcuse scoică, tot de aceea. Noroc că picioarele – de când ştia le avusese de nădejde! – s-au descurcat şi singure… după un la dreapta-mprejur – încercase la stânga, da acolo era zid! – a nimerit prin cea dintâi poartă mai şubredă direct peste porcul bălţat al lu' ciorofleacă. Evident că poreclă, nicidecum numele moldoveanului cumsecade rămas pe-aici din vremea secetei.

El – ciorofleacă – îşi visase porc încă de pe când caporal la 89 infanterie şi în bordeiele de la tărlungeni îl împuşcase pe tac'su în ceafă, că se culcase – tac'su – de frică a nemţilor pe buza de sus a bordeiului unde ciorofleacă – în termen! – era la P.S. După o rană superficială la gleznă şi proaspăt ieşit din spital nimerise în aceeaşi companie cu bătrânul rezervist şi făcea de planton dar nu regulamentar la trei metri ci chiar pe prag, tot pentru că hitleriştii – era după douăzeci şi trei august – se strecurau din buzăul muntenesc spre sf. Gheorghe, dar din vreme în vreme slobozeau sus în pădure şi câte o rafală de armă automată să-i intimideze pe amatorii de cizme şi binocluri obţinute gratuit, nu

contra pâine cazonă sau galenţi – cum se trata obişnuit, timpurile fiind ale reînvierii unui arhaic troc – după ce armele secrete ale celuilalt caporal – zugravul! – se vădiseră a fi aşa de secrete că nici el nu le mai descifra „şpilul”!…

Ciorofleacă – pe numele lui din buletin şi livret: Gheorghe foame: nevastă-sa ca fată fusese „mămăligă” şi aici se proba perspicacitatea lui, dar nu dusă până la capăt că prin căsătorie putea să-l adopte şi astfel copiii ar fi ieşit cu obrazul curat! – ciorofleacă deci cunoscând porcii gospodăriilor din Ardeal (în cursul campaniei până la ineu, că acolo căzuse iarăşi rănit – în cealaltă glezna!) îşi jurase să facă totul… (la o săptămână după cununia civilă când în trenuleţul care lega săcelele de braşov şi ţinându-se de mijloc cu consoarta-i foame – fostă mămăligă! – ea văzând un copil pe braţe de mamă a sa – copilul! – ea exclamase: „ce frumooos! – şi: „ceea n-aş da s-avem şi noi unu…!” la care el – ciorofleacă! – după clipe de meditaţie ar fi răspuns, în glas cu o hotărâre care – se simţea! – e în stare să dărâme munţii: „o să facem tot ce o să putem pentru aceasta!”) deci el, ciorofleacă, încă de la regiment – P.S. – îşi dorea un porc al lui personal şi îl obţinuse!…

Godacul, speriat mai mult de arătare decât de lovitură, a ţipat sau – de ce să nu le spunem lucrurilor pe nume! – a un fel de grohăit, cu toate că, judecându-l după supleţea şi agilitatea risipite zilnic în hârjoană cu „ulcelele” – aşa îşi ziceau – ale lu’ cioro-fleacă, puteai să juri că dacă mă-sa a fost ori nu porc – tac’su a murit

câine şi nimic mai mult…

Cu vreo şase-şapte nopţi înainte, câţiva care tocmai ieşeau din şut de la jegosu, destul de obosiţi, după mers: epuizaţi de-a binelea da al dracu' de optimişti, încercaseră să treacă prin acelaşi porc… atunci dormea de-a latul ulicioarei. Şi cum porc e un ce concret, cu şorici viu, nu-i nici beană nici văzduh sau toate celelalte – penetrabile cu pasul, guiţase caraghios, mai precis: sughiţase, chicotise – ca la gâdilat… destul că, după ce primii doi zăceau pe spate şi al patrulea pe burtă – cel de al treilea nu băuse cu ei în noaptea de faţă sau rămăsese în cârciumă sau poate cel de al patrulea era el însuşi cel de al treilea dar în aşa hal beat că se considera direct al patrulea! – cel care zăcea pe burtă deci avu o idee. Credem că şi poziţia lui era mai prielnică introspecţiei, marilor întrebări pe care individul şi le pune vizavi de lume şi jur, aşa că a scos din buzunar de la pantalonii săi de doc maro – pe bâjbâitele – briceagul în plăsele de lemn din nuc şi a încercat să-l spintece pe la stern – pe porc – ca să vadă dacă are suflet, cum a declarat mai târziu autorităţilor… dar, ceea ce ţinea de picior acuma nu mai era râmătorul zvelt, distins – se estompase prin ploaie! – ci Grigore Grigore de la electroprecizia!…

Că nu s-a stabilit dacă Grigore Grigore are ori nu suflet – de om sau din celălalt – e şi pentru că briceagul cu plăsele din lemn de nuc – fuşerai executat la uzina suspomenită – era închis! şi… unde am rămas? da! destul că asta, sau: într-asta, tot tribul ciorofleacă sărise la arme!… nevasta, soacra – două bucăţi! – şapte copii,

başca gâştele – dotaţi cu: cinci bâte, un lighean, una scară purtată de trei persoane minore, nu se ştie de ce o bidinea şi vasia cel mic trăgându-şi cu disperare oliţa din plastic pe fund în sus – fundul gol, bineînţeles! –

Cum ţi-ai îmbrăca slipul cu şireturi într-o parte, nu din cele cu plastic la mijloc – ele se îmbracă aşa ca orice chiloţi tetra albi – şi nu-i deloc indicat la copii! – sau de-o vreme negri – răcnind în cor vorbit: „văăăleeeu! hoţii!”

Dar asta n-are nici în din nici în mânecă deci cu povestioara noastră!… pe scurt: tot clanul ciorofleacă a fost pe tălpi!

Poate că armele erau distribuite şi din pricina grabei, a orei prea matinale, a unei indolenţe caracteristică în familiile cu copii numeroşi şi cu două soacre în stare de funcţionare când ordinele se bat cap în cap şi nemaiştiind pe care să-l execuţi le dai dracului pe amândouă – ordinele – armamentul deci se poate să fi fost altfel distribuit decât în ocazia anterioară.

Porcul, însă… şi când s-au bulucit – şi bidineaua acuma nu se mai ştie la cine! – prin spaţiul unde fusese poarta, aşa că peste ea făcând-o să duduie – cadavrul dezbrăcat la piele cu hainele-mpăturite atent alături şi întins ca la morgă, – atâta doar că aici îl ploua – … dispăruse!

Capitolul doi

— În care asasinul nu acţionează şi atâta tot.

Încă nu vrea –

State broajbă era – ipso facto – poştaş. Încercase cu ani în urmă şi alte meserii, dar fără vreun rezultat care să-l convingă – cât de cât – de seriozitatea lor…

Fusese, imediat după ce şi el a pierdut războiul – ne gândim la războiul din Rusia! – o bucată de vreme, între opt dimineaţa şi opt seara, invalid! avea o mâna moale şi o pleoapă căzută. Cea stângă!… cu toate că, dacă ne gândim bine, e vorba de dreapta!… şi totuşi stânga trebe să fi fost… pentru că era calculată opus mâinii care îi atârna de-a lungul unei vipuşti imaginare, urmărindu-se iluzia de infirmitate pe două planuri. Mai bine zis: bilaterală prin opoziţie!

Hotărât că o jumătate de om circulă – ne referim la jumătatea superioară, o jumătate inferioară dintr-un om nu mai este o jumătate de om. Nu mai este nimic! (escaladând absurdul dublei negaţii: este nimic!) şi, ce mai încolo-încoace, în niciun caz nu circulă! cel puţin noi în frica lui dumnezeu putem afirma că n-am văzut, n-am auzit de unii care să fie văzuţi şi nici n-am citit despre una ca asta – …

Întorcându-ne însă la o jumătate de om – şi rămâne stabilit că trimiterea se face la jumătatea superioară! – o jumătate de om, cum spuneam, impresionează mult mai puţin decât un invalid compus din: înainte de procesul pentru vagabondaj, târându-se, alunecând pe roţile – mai nou chiar într-un gen de căruţ cu motor iava sau e.z.

– compus din: un ochi închis (genele împreunate se tamponează uşor cu o soluţie de colodiu. Atenţiune: nitroglicerină în eter şi alcool!), un picior de lemn (dacă se poate proteza clasică – manufactură, lemn de mesteacăn necojit. Glezna însă legată sigur sub fese!), o mânecă goală, disponibilă. Evitaţi de a fi a treia! şi o cicatrice iritată cu grijă, cel puţin de două ori pe săptămână pentru ca să-şi pună-n evidenţă aspectul de un sinistru convingător prin prospeţime… o cicatrice pornind de la tâmplă – oricare! – peste obraz, pe sub pomete, nas – coteşte puţin – gură – acum coboară şi terminată frumos sub urechea de la antipodul desigur al tâmplei!…

Ar mai fi de spus că individul ideal – deci cel care să incite (nu credem că este termenul potrivit dar pentru a nu ne abate de la economia strânsă pe care ne-am propus-o iniţial, respingem detectarea aproximativelor sinonime. Aproximativ – la sensul: cu cât va fi mai infidel, cu atât sinonimul se apropie de intenţia noastră nu tocmai corect exprimată anterior), reluând: ca să incite la milă el – invalidul – este cel ce (idealul de invalid!) la toate cele de mai sus în completare până la suma unui ceva (care cu foarte puţină lipsă pe alocuri ar înceta să mai fie!) dând un fel de om – trebe să aibă restul sănătos!…

Ochiul, mâna, piciorul (fără discuţie – cele pe care le-am salvat) plus o dantură curată – trebuie bine ambalate, spre exemplu, în petice! le vom coase cap la cap! cunoaşterea geometriei atrage după sine un plus de

stimă din partea unor pietoni ignoranţi – şi respect, da! – de petice, eşantioane dreptunghiulare – se începe cu pătrate! – triunghiulare, romboidale, hexagonale – postav autentic, cum se făceau covoare prin douăzeci şi doi din mostrele unor fabrici de stofă – şi ne gândim la întreprinderea prejmer – lunca câlnicului!

State broajbă fusese deci, imediat după încetarea ostilităţilor, invalid. De profesiune: invalid…

Figura cu pleoapa – îi rămăsese sub formă de tic până astăzi! – era singura autentică, originală. De pe câmpul de luptă!… la cotul donului îl otânjiseră peste ochi cu o scurtătură – bolşevicii!… se muncea pe înserat la un fost colhoz să convingă nişte curci de avantajele sistemului capitalist… poate sacul – uitat subsuară de marţi – a complicat mult lucrurile, a făcut să nu fie evidentă obiectivitatea sa şi să-i – pe aparenţă – lipsească strădania de acea finalitate pur ideologică!

Mâna – însă! – îi era mai sănătoasă – cea paralizată între opt dimineaţa şi opt seara – fiindcă broajbă este – după cum avem senzaţia că aţi şi înţeles! – într-un fel stângaci.

Încă de la şcoala primară [unde învăţătorul – i se zicea „roabă” şi din cauză că umbla ca pedalând la o mică roată plasată între manşetele pantalonilor – dimie, ca scândura, ţesută-n familie, se chinuise şase luni să-l deprindă cu linii drepte, înclinate de la dreapta spre stânga dar state broajbă după ce asculta cu religiozitate explicaţia şi se scutura de praful de cretă cu care roabă – cu creta! – îl ciocănea spre ajutare pe creştetul tuns

ienicer, că avea într-una bube dulci alternate cu un fel de râie căprească – le făcea de la stânga spre dreapta – liniile! –] s-a convins „roabă” (în particular) şi s-a demonstrat (în general) că elevul e oarecum stângaci.

Apelând la ordinea cronologică, filmul ar fi acesta: într-o miercuri (miercuri de la patru la şase – educaţie fizică!) într-o miercuri aşadar la un pumn dat peste râie, dat cu dreapta – sub râie se afla state brojbă! – de către al lu’ cartof şi în curtea şcolii, state broajbă răspunsese (dintr-o direcţie din care nimeni nu se aştepta la agresiune) cu o palmă în al lu’ cartof!…

Fără urmă de îndoială deci exercita o meserie ca oricare alta, muncă destul de grea, ce (într-o societate organizată pe baze sănătoase date fiind lungimea schimbului precum şi mediul insalburu, profesa la cârciuma lui jegosu, lângă uşa cu vopsea albă dar scorojită şi clanţă de alamă – i-ar fi dat dreptul la cel puţin un litru de lapte pe zi, dacă nu şi spor de periclitate în bani…

Tată-său – ţambalagiul – (cântase la maialuri, un fel de serbări câmpeneşti dar care din lipsă se ţineau pe deal – cusureghi! – de sf. Ilie, că de aceea se mai numeau, probabil, sântilii) primea lapte – da acuma numai, în urmă, de când intrase la fabrică – în ascuţitorie – ca să îşi facă şi el o pensie şi într-o zi sărise din tren – până la gară mai erau circa opt sute de metri şi toţi angajaţii de la i.a.r. Şi automotoare când cursa ori personalul trecea de ace la primul canton după podul de peste şoseaua care duce la miercurea ciuc, se lăsau pe vine şi cu

piciorul drept bine întins înainte îşi dădeau drumul din tren angajaţi apăsat pe spate! – sărise deci ultimul şi pentru prima dată şi el, că prea şi-au bătut joc ceilalţi când pierdea pontatul întorcându-se tocmai din gară şchiop şi cu vătămătură cum era, luându-l cu „moş prohab” şi cu multe altele pe care se jenează să le reproducă acasă unde pe lângă trei nepoţi între şapte şi nouă ani mai avea (nu de la state, de la soră-sa cea măritată cu ilie care spărsese la cooperativă şi încheia de vreo doi ani – şi mai avea de încheiat până-n 67 lăzi pentru fructe la un penitenciar nou!) avea aşadar şi o nepoată care începuse să nu mai prea cam încapă în rochie – şi ca bust… sărise şi el, crezând că e de prima dată, da la autopsie s-a stabilit că fusese ultima aşa că bătrânul fost ţambalagiu la maialuri – sântilii – n-a mai avut dreptul să primească pensie!…

Ne erau cunoscuţi în perioada respectivă unii naivi – alţii mimând destul de prost naivitatea! – care nu conteneau să se întrebe în ce constă de fapt aportul lui state broajbă, între orele opt dimineaţa şi opt seara, la refacerea ţării – greu încercată de război şi acuma trecând printr-o secetă care implica pe cel puţin două provincii româneşti, şi foamete!… e posibil ca foametea să fi fost o consecinţă directă a secetei, dar tot aşa de bine şi invers! nu vrem să divagăm. În afară de aceasta – chestiunea ne depăşeşte! e pur economică! domeniu în care o incursiune a noastră ar părea arbitrară sau indirect inoportună unor oameni cu practică temeinică şi cu studii de specialitate. Academia comercială din Cluj se

dispersase pe toată durata războiului în oraşul vecin cu orăşelul de care ne ocupăm, într-un fost liceu comercial – acuma supraetajat şi cu două aripi noi tencuite fistichiu (corpul a, cum stă scris pe uşa principală!) şi cu o altă destinaţie dar pe atunci clădire destul de modestă, pe atunci pe când era încă liceu comercial şi unde terminase patru clase ofiţerul de poliţie de mai târziu – ignat ce! – şi o singură clasă soţia sa. Copiii – erau doi! – având ochi albaştri. Cu toate acestea tatăl – ignat ce – se remarcase încă de mic printr-un ochi căprui – iar celălalt; jumătate verde jumătate negru că dacă i-ar fi sărit primul nici dracul nu izbutea o proteză ca lumea, da el avusese norocu nemaipomenit să-i sară al doilea – când într-o încăierare la jegosu i s-a întâmplat cu un sifon în cap!…

Mult mai târziu [după ce state broajă se transferase de la poştă de unde – perioada ar obliga la un capitol special pentru că în fapt nu funcţionase decât între unu mai şi douăzeci şi trei august dintr-un acelaşi an! – a fost silit să demisioneze de către o dirigintă fără pic de fantezie – care îi reproşase ca pe o abatere de la regulamentul de ordine interioară inovaţia menită nu numai să simplifice munca factorilor poştali – bărbaţi sau femei, tineri sau bătrâni – dar şi să educe în spirit nou cetăţenii urbani, rurali etc., în nişte clipe când un om educat valorează cât patru needucaţi sau cât doi semieducaţi – sub aspect cetăţenesc!] avea să se stabilească dar…

Am vorbi despre inovaţie, desigur, dacă n-ar exista

teama îndepărtării de subiect. Totuşi… dat fiind că ideea e de o însemnătate cu totul deosebită – în caracterizarea personagiului nostru şi a evenimentelor în mijlocul cărora el – vai! gravitează, alcătuind (evenimentele!) canavaua de intrigă ce va duce în ultimă instanţă – canavaua! – la crimă, nu vom renunţa!…

State broajbă – şi-i de prisos orice metaforă! – intuise genial metoda care, anticipând cu aproape treizeci de ani precum coandă avionul fără elice, avea să revoluţioneze poşta! iată despre ce este vorba:

Zilnic – el convoca la jegosu hoarda de destinatari şi, conştiincios până la sacrificiul de sine le distribuia scrisori, telegrame, mandate!… sistemul, prin simplitatea lui, frizează oul lui columb!…

O tristă şi – ah! – nenorocită practică nenorocit de îndelungată practică birocratică, rutina şi invidia, au colaborat şi de data aceasta – sugrumând în faşă (am mai putea cita firul care nu se termină, sonicitatea sau… televiziunea fără releu!) dorinţa sinceră de progres!… state broajbă s-a lovit de – în primul rând! – şeful său mai precis: şefa, diriginta, dar şi colegii – ieşind luxat!

E posbil ca la înlăturarea lui să fi contribuit şi unele soţii de destinatari, nişte casnice retrograde, fără perspectivă politică şi care – în cazul unei anchete de cadre efectuată scrupulos! – nu ne miră dacă s-ar fi dovedit că sunt în cel mai fericit caz nepoate de proprietari a peste trei hectare, plus zece oi şi o capră! ancheta însă nu s-a întreprins nici până azi!…

Aşa că mult mai târziu, după ce state broajbă se

transferase la poştă – a trebuit să renunţe la profesia de invalid pentru că din nou romul, şi prin rom înţelegem rachiu de ismă, de pere sau de brad, era servit fără mezel alterat obligatoriu! – s-a putut stabili aportul său la reconstrucţie:

State broajbă – pe post de invalid la jegosu – le mânca tuturor a salamul!

Capitolul trei

Unde cade de pe un scaun numitul fan beşleagă, dar cu o pendulă care îi va cânta între omoplaţi de mai multe ori „cucu!” –

„S-a tras prin ferestre, prin trei şi dintr-odată!” cam aşa ar fi putut să debuteze un proces-verbal redactare – să fim obiectivi – întru totul cochetă…

Pendula, calculând-o cu lungimea lanţului cu tot, atârna imediat sub tavan – la vreo doi metri de duşumea. De unde rezultă că înălţimea camerei unde stătuse lângă barul ocupând două jumătăţi de perete – pereţi diferiţi! – nu depăşeşte cu mult trei metri!

Fan beşleagă tocmai se afla în picioare pe scaun, cu o mână în şold şi cu cealaltă – după ce deschisese pendula – introdusă (un deget singur întins, celelalte strânse!) sub limba care marchează de şasesutedouăzeci de ori ziua şi de şasesutedouăzeci de ori noaptea – în

total unamiepatrusutepatruzeci de minute!

A doua mână, cea din şold, era în buzunar însă la această poziţie ea părea să fie în şold – printr-un capriciu al instinctului de conservare cuplat pe reflexe a acţionat prompt la împuşcături de fapt: împuşcătură! simultaneitatea fiind perfectă. Izbutindu-se sincronul absolut!

Că, după ce realizase auditiv detunătura – una singură dar cu trei laturi! – nu se mai pune chestiunea dacă el ar fi cel mort, fan beşleagă n-avea de unde să ştie…! crescut însă de mic – părinţii îi muriseră asficsiaţi cu mangan la beţia care a succedat botezul său – crescut ziceam de o mănuşă, cel puţin aşa stătea scris în autobiografie; după doisprezece ani de abia se elucidase şi acest mister de către un tovarăş de la personalul alimentaţiei publice – trust! – în sensul că fan beşleagă – român după părinţii morţi dar maghiar prin adopţiune sau invers! –

Înţelesese cu valaha sa destul de relativă – şi în vorbire! – să scrie „mătuşă”… dar noi încercam să explicăm de ce fan beşleagă nu avea motive să mai intre în alertă după ce înregistrase detunăturile şi – în rezumat – reacţia lui se datorează lipsei de instrucţie cu un cuvânt ignoranţei sale în ambele limbi!…

Fără discuţie că el ar avea şi unele circumstanţe atenuante. Ne vom strădui să v-o prezentăm pe cea mai ieşită din comun. Ne gândim la circumstanţe pentru acţiunea sa fizică – la prima vedere, lipsită de raţiune.

Fan beşleagă, şi oricine în locul său, chiar un

bacalaureat, sau o directoare de bibliotecă centrală orăşenească putea – pe impulsul momentului să se aştepte şi la cea de a doua împuşcătură. De notat că ea, prima, însă fuseseră trei. Dar simultane! şi să fie nimerit. Neşansă frecventă în univers. Şi presupunând că ar fi cunoscut relaţia: viteza sunetului – viteza cartuşului, sau dimpotrivă presupunând că nu cunoştea această relaţie – el, fan beşleagă – bacalaureatul – directoarea! – auzind sau nu împuşcătura (mort fără să o audă – sau viu şi deci auzind-o… nu mai vedea avantajul din prima situaţie!) urma să reacţioneze fan beşleagă, bacalaureatul, directoarea de bibliotecă centrală orăşenească –!

A te apăra totuşi de o împuşcătură despre care nu ştii cine o produce, de unde vine şi cui îi e adresată – indiferent de studiile pe care le posezi, demonstrate (studiile) cu certificatul obţinut nu cu ajutorul tovarăşului berilă (o să ne ocupăpm sau nu de el mai târziu!) de la secţia de învăţământ a regiunii dacă e vorba de liceu, ori prorectorul, fostul, până mai ieri trompetist şi astăzi căsătorit, cărunt, cu trei copii blonzi, obraznici, şi desigur primii doi pistruiaţi, dacă e vorba de învăţământul superior local! – e o chestiune fără contingenţe cu diplomele!…

Un ţăran român nu credem că s-ar apăra în primul rând pentru că într-un ţăran român nu are nimeni interes să tragă!… un păstor văcar, cowboy din America nu se apără pentru că tot degeaba s-ar mai apăra – dacă n-a apucat el să tragă întâiul! iar dacă a tras – nu mai are de

cine să se mai apere!… şi, un cowboy care se stimează cât de cât nu se apără doar aşa, ca să se afle în treabă! odată – pentru că şi-ar toci reflexele! apoi pentru că… dar, n-are niciun rost să continuăm.

Important pentru noi este că se poate stabili o deosebire esenţială între păstorul român (deci european!) şi cel american (de sud, de centru, de nord!)… ca împuşcat – cu condiţia să se tragă în el, bineînţeles! – mai multe şanse de a muri înainte ca să audă detunătura le are – fără urmă de îndoială! – cel american (de sud, de centru, de nord!)…

În concluzie: a te apăra de o împuşcătură (dar, era să omitem şi categoria de seamă nu numai numeric a oamenilor de artă. Un pictor se apără de o împuşcătură, dacă îi laşi timp douăzeci şi patru de ore, devenind pur şi simplu cea mai distinctă ţintă pentru că – sfătuit cu sadism să se vopsească la coloarea mediului – va fi negreşit albastru în iarbă, bej în cafeaua turcească şi de un roşu pompeian pe fondul alb al marmurei de paros, că fiindcă… aşa le vede el! şi lista se poate continua enumerând: dramaturgul care până mai ieri îşi camufla convingerile politice împrumutându-le negativilor săi, compozitorul care…)

Fan beşleagă, cu mâna – numai aparent, vă amintiţi? în şold – încâlci puntea, greutatea din fontă – cea mai lungă dintre ele (practic, cea mai de jos!) tipul pendulei – de jure nefiind propriu-zis o pendulă ci mai degrabă un ceas cu cuc, pe bază de punţi! – cum am mai spus, era bătrânesc, din cele ce se mai văd prin săcele,

pe la bunicele noastre pe care dumnezeu le-a iertat demult pentru că se descurcau cu cine puteau în lipsa soţilor, ciobani prin bărăganul îndepărtat şi nevenind acasă doar o dată pe an dar şi atunci nu prea în stare – poate doar la beţie! – să confunde nevasta de aici cu capra de pe lângă dunăre!… cu copii totuşi, cel de sus le milostivea unirea şi… ciclul nu s-a întrerupt!

Pendula deci era bătrânească. Se tencuise în jurul cuiului acela – mai mult piron! – care o susţinea de aproape douăsute de ani – atunci când odată cu tăierea unei uşi noi – pentru vitrină –, şi a celor două ferestre în plus, încăperea fostă „cea mare”, de mocani, tindea să devină „la jegosu” bufetul victoria de azi.

Cuiul – da. Pironul! – făcuse osmoză cu bârna peretelui şi acuma luat repede, trezit din somn – fără să i se lase timp de gândire, ar fi răspuns că e din lemn!…

Greutatea – puntea – desfăcea poate lanţul după ce i se adăugaseră şi kilogramele lui fan beşleagă (72 la soare – dezbrăcat – respectiv în chiloţi, la ştrandul de lângă biserică: propriu-zis – casă parohială la parter, capelă pe tot etajul cu pictura aceea de un divin prost gust!) dacă pironul, din motive pe care le-am arătat deja nu s-ar fi rupt!…

Cu alte cuvinte, ştiind că nici poziţia în picioare pe scaun a lui fan beşleagă nu era de un echilibru prea stabil, dar nici poziţia scaunului pe duşumea – ca o consecinţă a unei răsuciri sugerând tirbuşonul – răsucire a lui fan beşleagă! – şi deci, dar numai din această cauză, fiind vorba de o angajare în afara centrului de

greutate (scaun, fan beşleagă, pendula!) cuiul – pironul – se rupsese el, mai înainte ca lanţul suprasolicitat să cedeze!

N-am vrea să se creadă cumva că între detunătura rezultată din perfecta, absoluta sincronizare a celor trei împuşcături (cum mărturisise ulterior că ar fi auzit fan beşleagă!) şi momentul în care pendula bisecular fixă pe peretele cârciumii l-a părăsit, luând direcţia spre şi peste – dar să nu anticipăm! – fan beşleagă – ar fi trecut mai mult decât îi e necesar unui băutor profesionist să reflecteze la calitatea şi tăria licorii între răsturnarea lichidului în beregată – gura fiind un intermediar exclus din această tranzacţie – şi primul frison de plăcere…

Celor… nu. Celui neavizat i s-ar părea stranie comportarea a şeptesprezece consumatori, adăugaţi copilul între patru şi şase ani – căutându-se pre sine cu degetul prin nas propriu şi cu cele cinci de la mâna a doua înfipte în cracul stâng al lui sen haucă, despre care sen haucă existau indicii că-i este tată şi care cu niciun preţ nu se lăsa înduplecat să se înapoieze la domiciliu în stare anormală – „nedemolat” (pe ideea de construcţii civile) „imitaţie de bizantin” (dacă se paraleliza cu pictura bisericească) şi fiind că nevasta – vânzătoare la „bocancul nou” – avea nu numai năravul să înjure ca un şofer din cei cu maşină de piaţă, până prin 49—50, că taică-su birjar când a văzut că nu mai rentează caii îi schimbase pe un crysler vechi, cumpărat de la prefectură la licitaţie, dar din prima cursă – cinstise până la gară prin vreo şapte bombe, ca de inaugurare! – la

întoarcere a trecut pe lângă parapetul, dar pe dinafară, al podului de fier de peste timiş – pentru că şoseaua nu s-a bifurcat exact acolo unde el avea nevoie. Suedezii care au construit drumul cu un asfalt secret prin 35 – se ştie că acesta a fost una din cele mai mari panamale ale epocii – îl făcuseră foarte economicos şi într-un fir, dar curechianu, fostul birjar particular! – îl vedea acum împletit!… iar el… nu. Şi pasagerul se înecase de-a binelea, iar el – bătrânul sevastei – zăcea sau se făcea că zace, de curând ieşit din puşcărie şi sen haucă n-avea chef în mod deosebit astă-seară să o audă pe sevasta înjurând. Uneori uita că taică-su şi-a terminat cariera de conducător de vehicul pe patru roţi de crysler, înjurând – sevasta – birjereşte.

Deci el – sen haucă – îşi continua prin fum muzică vocală cu afinităţi la două folcloruri şi câte o grijanie – aşa că tot folclor – îşi continua colocviul cu alţi patru-cinci consumatori – şi netulburaţi!… de fapt, fiecare cu galaxia sau metagalaxia sa – în care materia demonstrează încă odată – cu orice înghiţitură în plus – că suntem băştinaşii unui univers în explozie – vezi fuga spre roşu… şi aşa mai departe!…

Da. În momentul în care – fan beşleagă la mijloc! – scaunul s-a răsturnat şi turtit sub el, cu cele patru picioare [din care două rămase întregi şi ieşindu-i de subsuori ca două cârje pe care şi-ar fi sprijinit un mers beteag şi invers, deci practicat pe bolta cerească… dacă nu s-ar fi interpus tavanul galben] pendula s-a pornit – ca pe vremea bunicelor noastre, cu nurii sub malotele! –

s-a pornit să cânte anacronic: „cu-cu!” şi la nesfârşit aşa, mereu, întruna – pe undeva printre omoplaţii celui de pe duşumea!…

Spiridon – zis: ion al frumos! – oprindu-şi paharul cu ismă la jumătatea drumului dintre tejghea şi înghiţitoare – a remarcat sec: „fan beşleagă şi al treilea război mondial!”

* * *

Însă, toate acestea se întâmplau cu aproximativ douăzeci şi patru de ore înainte de asasinat!…

Capitolul patru

Motto:
„Daţi-mi un cadavru şi vă fac o anchetă – ţâţă!”
— Ofiţerul de poliţie –

Tovarăşul ignat ce avea, orice s-ar spune simţul umorului! dacă n-ar fi fost decât mustaţa pe oală – aici oală în accepţia de gură, şi afirmaţia de mai sus tot se susţinea!…

Era un fel de mustaţă care, judecată separat, îndeplinea toate condiţiile pentru ca să nu fie confundată cu nişte cărţi de joc (poker, bridge, popa prostu’), un satelit artificial al pământului, lansat de americani prin

65 sau o tigaie de tuci smălţuit. Era aşadar fixă!… cel mult, putea fi luată drept mustaţa altuia! şi, în aceasta consta umorul tovarăşului ignat ce!

Am mereu impresia că ai încurcat-o la garderobă cu umbrela contabilului de la azilul de bătrâni – avea obicei să-l consoleze Lică ciuraru. Informaţiile pe care le deţinem – dar pe care nu le putem da în vileag – ne permit ipoteza că ar fi vorba de garderoba teatrului muzical din localitate…

Fostul ofiţer de poliţie ignat ce era provenit din deci pensionar. În seara imediat următoare crimei şi apoi dispariţiei cadavrului în împrejurări cu totul enigmatice. Ignat ce împreună cu fan beşleagă, Lică ciuraru, sen haucă, gheo al lu' maftei – pentru ca să ne oprim numai la aceste personagii, care se situează în centrul povestirii noastre – se aflau la jegosu, fiecare peste drum de – până una alta! – de ţoiul său personal, cu care absolut orişicine din ei putea să facă tot ce ar fi dorit – ba, chiar să îl şi bea – conţinutul! – dar, printr-o stranie coincidenţă, se pare că toţi patru sau cinci au optat – din sutele de variante posibile la folosirea ţoiului – tocmai pentru aceasta din urmă!…

Atitudine într-un fel bizară!

Ar avea – în continuare – de întâmpinat serioase dificultăţi un temerar încercând să stabilească prin ce asociere gheo al lu' maftei, privind pata rămasă pe perete, între ferestre – pata care marca locul gol al fostei pendule! – a asemuit-o (pata) cu un – nu e de dispreţuit părerea că tălăngile vacilor, atunci trecea pe cealaltă

parte a văii morii ciurda, l-ar fi influenţat – cu un taur, pata, în galop!

Fumul destul de des la acea oră – al ţigărilor „naţionale” are proprietatea de a da mişcare şi adâncime, când se resfiră între retină şi obiectul luat în analiză, unor imagini şi numa bidimensionate – contribuise…

Gheor al lu’ maftei n-a văzut în viaţa lui pictură murală, cu excepţia celei bisericeşti şi aceasta numai cu chipuri de semeni, în afară de biserica din baciu – unde trei dulăi bine hrăniţi se lăfăiau la „duminica orbului” umanizaţi cumva dar flocoşi, sau de uşa împărătească a altarului capelei spitalului militar, unde iuda atârna spânzurat ca un câine – dar asta era pe lemn! – după denunţul ce se soldează cu prima golgotă autentică, desenele din peşteri îi erau complet străine – chiar şi cele din aer liber de pe stâncile italiene, spaniole şi africane!…

Dacă cineva ar fi pomenit în vreun fel de pictura rupestră – el, spiritual cum îl ştim, i-ar fi cerut ipochimenului să-l înjure de mamă direct în limba în care ea – ea, mă-sa – îl binecuvântase pe patul de moarte acum douăzeci de ani, pentru ca să nu fie obligat el – gheo al lu’ maftei! – să-i traducă bătrânei mesajul – atunci când se vor reîntâlni, în sfârşit!…

Gheo al lu’ maftei nu auzise de altamira şi nici de valea râului vezere… totuşi, pata – cu oarecare efort de imaginaţie – putea trece drept taur – sau o persoană feminină adultă aparţinând aceleiaşi specii.

Pentru respectarea adevărului istoric, vom preciza că de fapt pe patul de moarte bătrâna mamă a lui gheo a lu' maftei nu-l binecuvântase, cum i-ar fi plăcut lui să susţină când ar fi fost chestionat în legătură cu ultimele clipe ale mamei sale – dar, până acuma, nimeni nu o făcuse şi nu se întrevedea posibilitatea nici în viitorul apropiat pentru o asemenea întrebare! – ci, dimpotrivă, îi urase într-un limbaj cu savuroase înfloriturі, colorat pe cele mai autentice tradiţii autohtone, o grabnică revedere cu ea – fosta cămătăreasă! – dacă nu era posibil în acelaşi cazan cu pucioasă – cel puţin într-unul vecin şi sub oblăduirea aceluiaşi singur secretar – brunet până-n vârful cozii! – agregat cu stimularea unei temperaturi propice a mediului vâscos – unde se vor delecta şase-şapte nesfârşiri!…

Da. Pata rămasă după căderea pendulei putea fi luată drept taur, având în vedere că stilizarea e tot mai în spiritul secolului nostru, pe toate meridianele activităţii umane – de la şireturile de ghete care se fac fără şireturi – ghetele! – şi până la sânii acelei statui din parc, sâni ca două capete alăturate de burlan îndoit şi retezat perpendicular pe stern!… se aspiră de către oricine şi oriunde prin pori – ea, stilizarea, plutind în aer în toate anotimpurile şi, gheo al lu' maftei – ignorant, şi oniric vorbind, în ce priveşte aşa-zisele arte plastice! – intuia într-un fel tendinţa universală spre dezafectare ea fiind – pur şi simplu, o întoarcere la primitivism, un „neoprimitivism cult", o mimare a stângăciei care însă nu fusese deloc stângăcie – aşa cum s-ar putea crede! –

când e vorba de altamira – ci, dimpotrivă, revelaţie!… şi, la ea s-a ajuns acum douăzeci de milenii – străbătând cu dalta alte neştiute milenii anterioare după ceea ce lasă să se vadă vechimea unor scrijelări dedesubtul picturii în colori din peşterile de pe valea acelui râu francez din pirinei!… deci primitiv la sensul vulgar al cuvântului, la sensul de stângaci – indiferent de mâna sau alt apendice cu care creează! – nu este scriitorul de tauri, cel ce se identifică adesea cu magul tribului însuşi – ci contemporanul nostru care dispreţuieşte teoretic şi escamotează practic desenul corect – dintr-o impotenţă, un traumatism psihic şi nu ca rezultat al abstractizării stringent reclamată, la „nivelul veacului”, de necesitatea redării *marilor* (sic!) idei în sine! dezbrăcate de… carne!

Pata putea fi luată drept taur, însă un taur care se identifică doar aproximativ – dacă ne este permis să ne exprimăm astfel – cu animalul superb al acelei epoci numai gheţari, coborând – gheţurile! – până la Gibraltar şi mai jos! animal ce şi-a trimis până în zilele noastre nişte soli, e drept – mai puţin falnici, cum se văd prin niscaiva rezervaţii şi din Polonia [de unde erau mai-mai să dispară până la unu din pricina cunoscutului pictor de firme – belicos – de care ne-am mai ocupat; zugravul acela cu – prelimba lui maternă – nume de şoarece în biserică – şi care năzuia să transforme specia umană – nu i-a ieşit figura decât cu parte din concetăţenii săi! – din nişte indivizi banal de simetrici, anost de normali şi plicticos de întregi – în supraoameni care să evolueze

graţios prin eter cu câte o singură piesă de anatomie atunci şi acolo unde natura în prostul ei gust recunoscut îi înzestrase superfluu cu câte două organe, membre… bestia blondă urmând să fie un fel deci de: 1/5 lemn, 1/4 nichel – cu articulaţii de talpă recuperată în lagărele de concentrare din încălţămintea ce se donase cum spuneau comunicatele oficiale – cele care vor cheltui entuziasm mai apoi şi pe unele retrageri elastice cărora li s-a băgat mâna pe gât, au fost întoarse pe dos, ca să le rămână dinţii pe dinafară, astfel ei, dinţii nemaiputând clănţăni, şi revândute drept triumf strategic… 1/350 sticlă colorată, dacă era vorba de un ochi, dar 1/175 dacă era vorba de amândoi – şi, în completarea celor treizeci de procente păstrate cu grijă pentru o asemănare minimă cu fosta specie – în limitele exigenţelor lui adolf! – asemănare cam cât între un fotoliu rococo şi celălalt pechinez, doar că pechinezul latră dacă îl calci pe coadă – fotoliul nu întotdeauna!… şi, în completare deci, spre o minimă necesară asemănare cu exemplarul uman iniţial – lamentabil ratat la geneză! – : cauciuc sintetic!] şi păstraţi ei, bizonii, şi prin Statele Unite ale Americii care imediat după război au vândut sau făcut cadou Europei câteva perechi – bour, zimbru, bizon! – câteva perechi din nobilii descendenţi ai unui animal ce pe atunci – cu douăzeci de mii de ani înaintea erei noastre! – a hălăduit în cete numeroase făcând să duduie pământul sup tropot mândru fără seamăn, pământul acestei Europe între două glaciaţii şi pentru a-i putea fi înfrântă – bizon, bour. Zimbru! – cerbicia –

contemporanii săi (şi, zugravul nu coboară în niciun caz dintr-înşii. Zugravul cu „până aici ulei şi de-aicea var curat!”) contemporanii bizonului deci cu dardele – în mână – un fel de soluţii! – întâmpinau turma în rostogolire de universuri, a patrupedelor turma, dar ne înainte de – şi, prin aceasta nu erau superiori! – nu înainte de a-i decreta înfrângerea pe peretele peşterii devenită sacră prin mâna asupra căreia se învrednicise har! zugrăveală până astăzi vie – cu spaima din ochii verzi ai fiarei şi mişcarea aceea care îţi readuce în ochi, nu. În urechi! şi mişcarea aceea care îţi readuce în urechi o goană turbată pe toate dimensiunile continentului bine întins răpăind sub copite – de parcă s-ar galopa pe un imens timpan!

Taurul altamirei dacă nu s-ar fi recunoscut, un singur taur aşadar, în portretul care-i cuprindea ritual groaza pe peretele anume – nicio suliţă nu l-ar mai fi putut răzbate vreodată!… şi, rămânea furtună – înconjurând planeta, înfăşurând-o în frânghiile tropotului său viril până în zilele noastre şi înăbuşind-o. Da!… aşa că, preponderenţa artei acelei epoci de „primitivism” stă în utilitatea ei vitală, vitală pentru cei care o practicau dar – în aceeaşi măsură! – şi pentru consumatorii ei!… nu era un joc gratuit cu o minge fleşcăită între cel care se face că a creat şi cei care – din snobism indirect, prostie directă etc. – se fac a o înţelege!…

Da, da! pata rămasă în locul de unde pendula căzuse, cu fan beşleagă atârnând de ea, acum patruzeci

şi opt de ore, prin fumul dens din cârciumă putea fi luată – dar şi datorită sugestiei la care conduceau clopotele (tălăngi) vacilor atunci întoarse de la păscut – drept taur!… gheo al lu' maftei – dintr-un fel de pudoare – păstră pentru sine constatarea! îşi zâmbea pe din lăuntru: „da, da. Seamănă cu un taur…" când ignat ce – fostul ofiţer de poliţie – a tras concluzia – şi el după un monolog interior –: „trebe să fi fost…" dar n-a mai apucat să continue. Ciorofleacă, în haine de ceremonie şi pantofi negri – care evident îl strângeau până la os, straie ne mai îmbrăcate de cinci ani, de la procesul cu vecinii olteni ce refuzau să-şi taie nucul ale cărei rădăcini i se lăţiseră prin duşumea lui – ciorofleacă! – precis în faţa godinului primit în dar la nuntă însă vechi încă de pe atunci şi ulterior căptuşit cu cărămidă (da tot el a câştigat până la urmă, că şi-a mutat casa mai la soare!) intrase deci la jegosu!…

A degajat printre mese, important, cu privirea lui absentă şi mai demn chiar decât i-ar fi fost necesar, aproape sobru şi din pricina afurisiţilor de pantofi şi, oprindu-se în faţa fostului ofiţer de poliţie – ignat ce – şi privind pe undeva pe lângă dar şi peste urechea dreaptă a acestuia, cam pe unde i-ar fi trecut braţul de la ochelarii cu ramă neagră de baga [dacă el – ignat ce – ar fi purtat ochelari cu ramă, dar el – ignat ce – nu purta ochelari cu ramă neagră, groasă, de baga şi – în general – nu purtase niciodată de când se ştia şi era ştiut, niciun fel de ochelari – cu sau fără ramă – şi nici n-avea de gând cândva să-şi pună – la dracu'! – ochelari cu ramă

neagră, groasă, de baga!] a decretat, în stilul său concis, lapidar – ciorofleacă –: aleluia…

* * *

Fan beşleagă, gheo al lu’ maftei, Lică ciuraru, Grigore Grigore şi sen haucă – toţi la masa fostului ofiţer de poliţie ignat ce – tăceau!

Capitolul cinci

— În care ofiţerul de poliţie printr-o serie de deducţii ajunge la un silogism indubitabil –

Chestiunea capitală însă nu era aceasta, când am stabilit că cineva murise [nu existau indicii pentru o sinucidere. La moarte naturală, cunoscându-l pe state broajbă aşa cum îl cunoştea ignat ce, nu te puteai gândi, mutra sa provoca mâncărimi de la policar până la degetul mic chiar şi orfanilor cu şi fără pensie, copiilor sub şapte ani – recunoscuţi târziu de taţii lor, mult după ce îi concepuseră din flori diverse femei fără o profesie clară, şi altor pietoni tot aşa de inocenţi şi dezinteresaţi] trebuie să fie la mijloc unul – dacă nu mai mulţi asasini!…

State broajbă n-ar fi rezistat peste trei minute în

calitate de „şi-a dat obştescul sfârşit”, de „a încetat din viaţă” într-un pat, lumânare-n palmă, preot îndurerat profesional la căpătâi, candelă pâlpâind anemic sub icoană – icoana în sticlă cu ciuma neruşinat de goală, ţinută în lanţ de sfântul haralambie şi alături colegul său – Gheorghe! – dându-i balaurului să înghită o lance pe care acesta, răsfăţat în toate mitologiile de după potop [când noe – de beat ce era! – trecuse cinci săptămâni pe lângă ararat şi-l vedea dublu şi arunca ancora între el şi de-abia s-a oprit – arca! – după ce fiii lui îl smulseseră dracului de la cârmă şi-au slobozit-o ei – ancora! – unde era şi aşteptată!] pe care lance, răzgâindu-se, balaurul refuza s-o mai înghită neînvelită în pâine sau nedizolvată într-o linguriţă cu ceai rusesc (că mai rămăsese apă destulă şi după ce tovarăşul iehoveanu s-a răzgândit cu privire la pierderea lumii, că prea se pripise – cum i-a formulat ulterior la un interviu reporterului Ioan de la „biblia”, neuitând să adauge că proiectul îl preocupă în continuare şi îl va experimenta sub formă de apocalips – citătm – „după o susţinută şi amplă documentare, la un nivel mai înalt, când vor fi coapte condiţiile!”… apoi, zâmbind cu bonomie, a refuzat portretul pe sticlă pe care i-l solicitau iconaroreporterii – în slujba presei de dincoace şi dincolo de eufrat)…

Nu. State broajbă făcea parte din categoria de oameni care prin calităţile lor multiple şi variate stârnesc invidia semenilor!

A muri – pentru ei – categoria! – înseamnă să te opreşti din viaţă, să nu mai poţi înainta pe drumul pe

care ai apucat-o de când ţi s-a retras permisul de port biberon pentru că doica te-a surprins turnând laptele în oliţă şi înlocuindu-l cu spirt sanitar păstrat în căţelul cu fluierice sub coadă!… a te opri din viaţă deci înseamnă – pentru oamenii de genul lui state broajbă! – că după ce ai ignorat o lamă cu două tăişuri – pe toată lungimea ei! – să ai surpriza neplăcută de a observa că printre coastele numărul şapte-opt este imposibil să ţi se mai strecoare şi prăseaua şi toate acestea în urma încercării de a te rezema cu fruntea de ceva pe care îl luaseşi drept gard şi fiind cu mâinile ocupate şi amuzându-te la amintirea calului de săptămâna trecută pe care l-ai confundat – cele patru picioare ale sale! – calul lui Stelian pepene, încărcător-descărcător, cu împrejmuirea de ostreţe ale aceluiaşi preda – pe numele său domnesc!…

Altă variantă ar fi – tot pentru un sfârşit vrednic la o viaţă trăită cu nerv – (dar am neglijat să spunem că lama nu era obligatoriu să aibă mânerul înfipt netam-nisam într-un gard!) altă variantă aşadar ar fi să te trezeşti pe la trei dimineaţa înainte de a se lumina de ziuă şi când te echipezi, pe bâjbâite, ca să nu-l deştepţi pe cel mic – ultimul al lu’ ciorofleacă (fostul ofiţer de poliţie avea şi el soţie însă nu concepea nici în vis că asasinul ar putea fi el, ignat ce!) plecat pe o săptămână în Moldova dar ascuns cu hrană rece în pod, sub fân – ciorofleacă! – deci să nu te simtă nici al lu’ ciorofleacă şi după ce pantalonii şi cămaşa le-ai îmbrăcat cum le-ai îmbrăcat (că în rest erai, ca încălţăminte, desculţ!) să te

pomeneşti cum pălăria – largă până ieri seară! – nu-ţi mai încape pe creştet – poate şi din cauza toporului înfipt acolo atunci când probabil ţi s-a părut ca prin somn că o auzi ţipând pe ea, pe a lui ciorofleacă, pentru că ea era cu faţa în sus – da n-ai dat importanţă şi ai aţipit, sau cam aşa ceva, la loc!… ori, trecând cu desinvoltură prin cămara lui marcu (de fapt a văduvei lu' marcu, el – dumnezeu să-l odihnească în pace! – nu mai ieşise de sub gheaţă până astăzi din iarna aceea când aruncându-se după cruce, la bobotează, şi încălzit cum era – că la jegosu romul se gată când nu te aştepţi şi eşti obligat – ca să nu rămâi de căruţă – la simultane! nimerise cu tâmpla într-un tub de beton şi de acolo, ca pe tobogan, în gârlă – unde şi avea treabă totuşi, dar acuma mort!), trecând aşadar cu nonşalanţă prin cămara lui marcu (văduva!) şi de pe marginea ferestrei, la ieşire, să te opreşti cu gâtul – sărind! – în sfoara pentru uscat rufe agăţată de grindă, lângă plită în bucătărie şi făcută colac şi să te găsească după trei zile marcu (văduva!) cu slăninile la subsuoară şi rânjind indecent, ba – după cele toate! – scoţând şi limba la cel de al doilea, cel mijlociu al ei, că el a deschis uşa întâiul şi era să-l lovească damblaua, de şi azi i-ar mai turna găleţi cu apă rece peste ceafă în seara de prohod – dar el s-ar fi şcolit, făcându-se că se sperie, ca după două-trei zile din plictiseală să-l apuce iar boala copiilor…

O altă posibilitate de a sfârşi onorabil, de a te retrage la timp şi pe scara principală, nu prin liftul rezervat mărfurilor şi în sicriu de brad negeluit, ca toţi

neajutoraţii – medita fostul ofiţer de poliţie, ignat ce, atunci seara, după intrarea oarecum solemnă a lui ciorofleacă, la jegosu – ar putea fi şi (evident, analiza acestor posibilităţi de deces era raportată mereu la eroul nostru, state broajbă, de neconceput în postura de sinucigaş!) ar fi şi când – după o seară de dezbateri la jegosu – ajutat printr-un fel de teleghidare cu tenişii lui sen haucă de o parte a umerilor şi cu şoşonii lui gheo al lu' maftei de cealaltă parte (nici ei doi nu prea în stare să numere mai mult de cinci stele, ba – poate de cinci ori prima stea pe care cu destulă trudă ar – dacă ar! – fi zărit-o pe o vreme fără ploaie), deci nici ei nu prea insistând să se aplece pentru a-l ridica, nu prea insistând din motive mecanice, şi el – state broajbă – înaintând pe burtă, cu ajutorul coatelor proprii – până spre casă la el, pe strada „s-au scuturat toţi trandafirii", ar fi rămas îmbrăcat numai pe spate, dar – oricum – nu se născuse încă în Australia la antipod omul care să-i vadă (până la noi săpături magma o cotăm ca opacă!) să-i vadă ombilicul gol!… iar dacă se născuse – tot degeaba şi-l mai îmbrăca – ombilicul! – pentru că acela ar fi putut străbate şi tergalul cu privirea, după ce trecuse prin bazalt cu ea!… ajutându-se aşadar din coate – state broajbă! – şi marcându-şi drumul pentru la întoarcere – ca în basmele noastre – ce se vădeau instructive şi cu acest prilej! – marcând ulicioara deci cu nasturi, fire sintetice gri şi, în ultimă instanţă, furnituri. Şi dacă i-ar fi venit cuiva ideea să i se proţăpească în faţă, cineva – opritul! – alcătuind un unghi drept cu state broajbă, sau

obtuz – dacă şi curiosul ieşea de la jegosu dar scurtase cumva drumul, în vârful căruia – unghiul! – : state broajbă ar fi fost cu chelia şi indiscretul cu galoşii, cum se întâmplă adesea în serile când plouă în loc să ningă, în serile din noiembrie, şi l-ar fi interpelat cuviincios cu „cine eşti, că nu pari, bă?” – i s-ar fi răspuns de la nivelul cel mult al manşetelor, de rigoare aici, ale celui ce întreba: „şarpele broajbă!”… cu un sughiţ între nume şi prenume – sau viceversa! – şi după ce ar fi ajuns la poartă – state broajbă! – şi ar fi adormit tot pe burtă, iar cei doi tovarăşi ai săi, limpeziţi parţial de ploaie amestecată cu un fel de fulguială timidă, dar nu îndeajuns de limpeziţi – oprindu-se nesigur ar fi reflectat la nenorocirea care-i persecută întotdeauna pe cei mai buni fii ai ei – şi nu îndestul de in plinătatea forţelor fizice – sen haucă şi gheo al lu’ maftei pentru ca să-l poarte pe braţe la patru dimineaţa de-a lungul a treizeci şi şapte de trepte – pe state broajbă! – până în patul din salcâm masiv cu somieră de fier forjat, fostă poartă de cavou, şi ar fi găsit soluţia de a-l rezema cu spatele de zid, în poziţia şezut, la care state broajbă se şi lăsase convertit şi, după ce sen haucă dându-se-n brânci de vreo trei ori peste nisipul în care era înfiptă lopata, ar fi sugerat – sen haucă! – să-l acopere pe state broajbă cu nisip!… doar morcovii, păstârnacii – şi aici cunoştinţele sale momentane în materie de zarzavat se poticneau! – tot în nisip iernează şi, de-aia pot fi mâncaţi!… adecă: nu îngheaţă! ar fi vrut să spună. Şi l-ar fi zidit – pe rând sau dintr-odată, că vreme slavă domnului aveau! şi,

până la cravată, la nodul ei, şi s-ar fi retras cu sufletu-mpăcat şi sperând în adâncul lor să nu-şi inverseze cumva domiciliile… cu toate că deosebirea dintre un făcăleţ – pe care sen haucă, prevăzător, îl concepuse subţire! – şi coada de mătură, partea superioară, singura armă albă din casa lui gheo al lu' maftei – armă care rămânea mereu „nu se ştie cum paştele mă-sii!" în dormitor, sub perna nevestei şi deci neînchisă în cealaltă cameră – la un loc cu trăgătorul de cizme, vătraiurile şi râşniţa cilindrică, de câte ori – adecă în fiecare seară! – îi zicea matildei: mi s-au gătat în mă-sa ţigările! şi: sunt alături la jegosu!… nu era prea mare – deosebirea! – deci între un făcăleţ – şi o coadă de mătură!… apoi ar fi trecut pe acolo – după vreo două ore! – Lică ciuraru şi fan beşleagă – eventual! – mai obosiţi decât primii trei şi celui dintâi – sau la al doilea, sau amândurora deodată! – la vreo zece metri de poarta lui state broajbă i s-ar fi năzărit un bostan pe nisip… şi, primul sau al doilea ar fi propus, ţinându-se greu pe picioare din pricina mişcărilor de rotaţie şi revoluţie, să se întreacă în nimerit cu ţigle dovleacul. Ţigle care tocmai se aflau pe acolo şi… l-au nimerit!… ajutându-l pe state broajbă – ei, astfel! – să părăsească această vale a plângerii şi să nu fie dezgropat – spre îngropare! – decât primăvara, dacă în zori mizeria de ploaie s-ar fi transformat în ninsoare autentică şi iarna se statornicea timpuriu – fără ca nici în ultimă ipostază semenii lui state broajbă să poată suspecta suicid!…

* * *

Fostul ofiţer de poliţie – ignat ce! – a ajuns aşadar la încheirea că… avem de-a face cu un asasinat!

Capitolul şase

„Domnul seguier, ministrul justiţiei, caută de zor clopoţelul…”

Cele de mai sus petrecându-se la primul dintre capetele funiei!

„… este cune putinţă să-şi închipuieci neva tulburarea lui Ludovic al ies iii-lea le au zul acestor cu vinte…” silabisea madam ciorofleacă, trăgând absentă de sfoară. Care însă era starea civilă a lui richelieu?…

Îl cumpăraseră din tohanul nou. Un negustor de cai – în fapt geambaşlâcul său prezenta aspecte destul de inedite. Practicat noaptea, nu reclamă la locul de muncă decât un singur element uman în dualitatea vânzător-cumpărător… dar, beznă completă şi galoşi!… îi consiliase pentru exemplarul roşcat şi cu pistrui. Richelieu deci trebuia scos zilnic la iarbă, pe gârlă-n sus, către şapte-izvoare!…

Madam ciorofleacă – în chiar acel timp îl înţărcase pe-al optulea, iar cel de-al nouălea mai avea vreo trei luni până să purceadă a consuma lapte matern – foloseşte prin urmare răgazul spre a-şi desăvârşi instrucţia intelectuală… aşa se vede treaba, pentru că în

mâna care ar fi trebuit să bată covoare, dar are să scuture preşuri încă doi-trei ani şi după episodul de faţă, purta un alexandre dumas, iar în cea pentru făraş – o funie, la capătul de jos al căreia richelieu cu pistruii uşor răriţi de o extensie a şoriciului, rezultată din crescut! – refuză să ţină pasul cu eroii cunoscutului roman de aventuri cavalereşti!…

Lectura – în condiţiile date – era dificilă. Păscutul şi el precar!… richelieu, pe o logică a râmătorului – obligat prin experienţa care coboară de la acel strămoş devenit primul cârnat oltenesc, începem cu el ca fiind cel mai subţire, cârnatul! – nu renunţa la trei frunze de ştevie între patru bolovani (concrete frunzele!) pentru o pajişte ipotetică!… suspiciune de altfel întemeiată – cum se va vedea mai târziu când pe podul lui căciulă madam ciorofleacă – pod de beton, podul! – ajungând la aliniatul pentru care ne-am reproşa până în mormânt dacă din motive de rezistenţă la erudiţie a redactorilor noştri nu o să luptăm fără istov ca să îl vedem tipărit… *aici* şi *acum*… „dar, trecând pragul sfântului lăcaş, sărmanul pocăit nu putuse închide atât de grabnic uşa, încât patimile de care fugea, să nu intre odată cu el!” – stopase (madam ciorofleacă) exact în mijlocul podului aşadar şi, reluând fraza de aproape două ori în următoarele cincisprezece minute, sfârşise prin a lăcrima – vreme în care richelieu, sceptic la o minune a sfântului varnava – patronul zilei! – stricată (minunea!) pe un anonim, nu sperase nicio clipă să vadă răsărit măcriş din mozaicul iremediabil cimentat al pietrelor de

râu!… singura mângâiere a stomacului său, cu sucuri gastrice normale, ar fi parapetele de fier – ţeavă! – vopsite adecvat într-un verde primăvăratic, precum toate havuzele de fontă – care la noi se vor în martie concurând clorofila…

Madam ciorofleacă – deci! – încă smucea de funie pe un traseu care din loc în loc prezintă vegetaţie…

La aproape trei ore post episodul „pod” – al lui căciulă – şi la o altitudine unde tendinţele informare şi păscut îşi găsesc teren comun şi madam ciorofleacă – transportată complet după o dispută dură cu una de Austria şi cardinalul, pe când descifra: „nespus de bucuros regele întrebă dacă”. [în româneşte de ticu arhip şi milton fanny lehrer], ducându-şi la gură mâna cu sfoara – pentru ca să-şi înăbuşe un suspin, constatase – madam ciorofleacă! – relaxarea legăturii directe dintre ea şi beregată – a lui richelieu! – … una din ipoteze ar fi cea după care, agasat de romanţiozitatea naraţiunii – precizăm că madam ciorofleacă îngurgitează beletristică gângurindu-şi suav cu interpretare adecvată textul! – îşi rosese (richelieu!) şi digerase de mult partea în cauză a cânepii împletite, neglijând să lase vorbă că ceaiu şi-l va servi la nişte gentilomi tot din stirpea york – dincolo de curmătură, pe gârcin!…

Madame ciorofleacă, sărind capitolul care în primele două rânduri cuprindea un cuvânt imposibil: *eghileţi*, ajunse direct la „iubitul şi soţul”, neuitând să se orienteze cu faţa spre sat şi cu sfoara târâş – richelieu efectuase şi alte evadări, la cărţi mai palpitante precum

„lola montez, femei celebre”, dar până la urmă o ajungea şi – sătul – trăgând cu dinţii de capătul de sfoară astăzi opus lui alexandre dumas, n-a dat motive de îngrijorare! – deci madam ciorofleacă îşi continuă „lecturarea” [pentru conformitate: ion topolog]: „ah! doamnă, începu d’artagnian…”

* * *

Cheia, fireşte, nu era la locul ei!… toţi cei şase „cu sau fără de-ncălţări” [cum formulase cu aproape două decenii în urmă în pagina literară de la sfârşitul săptămânii a cotidianului *opinia* din Iaşi un nume pe nedrept uitat şi care – tot el! – încă de pe atunci crea acel vers antologic „că începu lăuta-n cui să cânte!” pentru ca să nu mai vorbim de finalul, mobilizator pur şi simplu, al baladei de veghe: „sama ia svonarii de nepace!”… eh! ce să-i faci? asta-i viaţa!]… toţi cei şapte, cei mari, pe vreo toloacă, desculţi, luaseră cheile. Mai precis: cheia! sau poate numai unul, dar în numele tuturor. Sau cea de a doua soacră. Prima era astăzi de rând, bocitoare în scheii braşovului, unde se sfârşise lovită de dambla o fostă cârciumăreasă când pe fiu-său îl evacuaseră părinţii noră-şi – a cârciumăresii! – şi în felul acesta nu îi mai putea moşteni. Fiu-său!… sau ciorofleacă, el personal, dacă ar fi trecut pe acasă din eroare – pentru ca să-şi schimbe cămaşa ori pantalonii ar fi găsit-o – cheia! – la locul ştiut, unde se afla întotdeauna, fără excepţie, dar lipseşte acuma!…

Aşa că madame ciorofleacă – richelieu se pare că în ocazia de faţă a fost reţinut mai mult decât se aştepta! – apăru peste drum de jegosu cu cei trei muşchetari în dreapta [fireşte – răspunse iezuitul – pentru examenul dinaintea hirotonisirii trebuie numaidecât o temă…”] şi funia târâş prin praf în stânga – mâna, a lui madame ciorofleacă!…

Fan beşleagă o *sezisase* – cum a lăsat să cum a lăsat să se înţeleagă a doua zi – prin vitrină! printre o spumă de drojdie şi sticla de licheur „mureş” [destul de ieftin, însă cu un gust echivoc – de humă albastră temperată în „la munte ploaie şi lapoviţă” – ion al frumos] o sezisase cu câteva momente înainte de apariţia – din aceeaşi direcţie – a ciurdei, aşa că atunci când madame ciorofleacă [pe la zece şi jumătate d’artagnian punea piciorul pe pământul angliei, răsuflând: în sfârşit, am ajuns!] intră la jegosu – cu taurul ţinând în gură celălalt capăt al funiei (taur cu care el ciorofleacă, de altfel şi toţi ceilalţi până una-alta n-aveau ce face!) a înjurat-o, pe impulsul momentului. Ciorofleacă a înjurat-o!…

Trecuse, întâi şi-ntâi, prin fereastra – taurul! – de lângă stelaj, cel cu băuturi, însă cu ea fereastră cu tot, plus partea de jos a zidului – dar s-a întors de îndată pe unde cu o secundă înainte fusese uşa care dă spre wc-ul din curte şi cu cerceveaua-nodată pe gât – taurul, tot el!… cum ieşirile şi intrările se succedau într-un tempo din ce în ce mai alert şi din cele mai nebănuite puncte cardinale, de-abia după a şaptea sau a şasea [ordinea fiind unu-intrare, doi-ieşire. Apoi se relua] la început

nimeni n-a avut vreme – după a şasea dispariţie continuată cu a şaptea apariţie! – la început nimeni n-a avut vreme să se sinchisească… taurul gonea de jur-împrejurul cârciumii cu ignat ce, Grigore Grigore, fan beşleagă, şi cu o singură mână! ciorofleacă, sen haucă, Lică ciuraru, gheo al lu' maftei şi alţi vreo nouă – toţi strânşi după dânsul taur şi zicându-şi că – ei! – dacă s-ar mări distanţa cât de cât, dacă ar îngădui – ei! – să crească distanţa – atunci taurul ar fi cel care avansând rămâne în urmă. În urma lor! dat fiind că era vorba de o competiţie în cerc – şi deci taurul ar fi urmat să le vină din spate… ceea ce nu le-ar fi folosit în niciun fel!… şi, au continuat aşa să se ţină aproape de taur, să fie în ritm cu el – dar nu la modul şir indian, ci in corpore! aproape de taur, care n-a mai putut să se întoarcă în cârciumă sau n-a mai vrut să se întoarcă în cârciumă sau pur şi simplu nu mai vedea pe unde să se întoarcă în cârciumă – dacă ar fi avut timp pentru aşa ceva! – şi înconjurând de vreo douăzeci de ori acelaşi edificiu, cu gheo al lu' maftei, Grigore Grigore, sen haucă, fan beşleagă, ignat ce, ion al frumos, Lică ciuraru, ciorofleacă şi aşa mai departe – ghem după el imediat!… şi în galop infernal toţi… iar la cursa cu numărul douăzeci – a scăpat în afara traiectoriei – taurul! – vezi forţa centrifugă, şi a nimerit în stradă şi în mijlocul ciurdei care nu se scursese de tot şi a străbătut-o – strada – cu ciurdă cu tot şi cu gheo al lu' maftei Grigore Grigore sen haucă fan beşleagă ignat ce ion al frumos Lică ciuraru ciorofleacă şi aşa mai departe în monom şi în dosul lui – taur!… în iureş

furibund! pe aceeaşi idee de cerc el însă nu mai exista acuma – cercul! care s-ar putea să-i transforme în urmăriţi, dacă nu zoreau să rămână cel puţin aparent! – urmăritori!… şi, totul cu viteză de uragan – care – la dracu'! ce-or fi având astea, taifunele, nume de damă? – a tăiat în două orăşelul şi a eşuat: uragan, taifun, ciclon etc., de-abia când acel taur se năpustise cu ultimele sale forţe prin uşa de la grajdul comunal unde şi locuia de fapt! uşă care se deschidea în afară şi pe care o pregătise deschisă la primele mugete plictisite şi tălăngi auzindu-se în extremitatea de sus a văii morii – şchiopul de la tauri!…

Şi, gheo al lu' maftei, Grigore Grigore, sen haucă, ignat ce, ion al frumos, Lică ciuraru, ciorofleacă şi aşa mai departe – s-au tencuit pe ea – uşă! – după intrarea taurului!… şi nu s-au mai lăsat cojiţi de acolo până târziu când începuseră a se ivi primele stele printre care şi a oierului peste mărdăgău!…

„Încântat, englezul nu-şi mai dădu osteneala să amestece zarurile…" desluşea cu greu în lumina lunii madame ciorofleacă pe la orele douăzeci şi treizeci de minute – când fan beşleagă s-a întors la jegosu cu zidarii!

Capitolul şapte

— În care asasinul este numărat pe degete –

„Fiecare – cu autobiografia mă-sii!” – avea obicei să se pronunţe sentenţios state broajbă, până în preajma morţii sale şi încă o bucată de vreme după aceea…

Noaptea sfârşită cu un cadavru dezbrăcat la piele şi hainele împăturite atent alături se deosebea de celelalte nopţi ale obişnuiţilor de la „jegosu” – printr-un cadavru dezbrăcat la piele şi hainele împăturite atent alături! constata, după o pauză, ignat ce – fostul ofiţer de poliţie! – care nu avusese mamă!

Grigore Grigore – îşi continua el, ignat ce, investigaţia – n-ar fi putut asasina pe cineva vreodată, iar pe state broajbă în mod deosebit atunci – din cauza găinii!

Faptele se înfăţişau cam aşa:

Iocasta – soţia lui – avea ce-i drept cu aproape mai mulţi ani decât Grigore Grigore, pe fostul ei buletin de identitate. Iocasta era aşadar – ca nume! – o simplă întâmplare, în menajul lui Grigore Grigore nefiind vorba de complexul lui oedip – iar buletinul fusese cu adevărat descoperit la ultimele patru porţii de cartofi cu afumătură, pe fundul oalei şi ajuns acolo printr-o împrejurare de care nu putea să fie străin nepotul, sau nepoata – nepoţi ai lu’ Grigore Grigore – o fetiţă slăbuţă şi un băiat saşiu… aşa că iocasta – pe concret – duminică la prânz voia supă de găină şi cum parte din familie nu avea vârsta, parte era de sex opus, iar Grigore Grigore când prindea pe sine un animal – purice sau

altceva – nu îl strivea, cum se obişnuieşte, prin presare între unghiile mari de la mâini, ci îl planta grijuliu în blana lui samson, că „de ce să moară?” şi „mai dă-l în mă-sa!” samson, care lătra – când se clătina!… îl jenase mereu un bocanc, de câte ori depăşea o sută de mililitri de secărică pe decimetru pătrat de dermă umană!… aşa că iocasta, cu trei lei în palma stângă strânsă, găina şi cuţitul (legată de picioare – găina) în mâna dreaptă, se îndreptau spre poartă – iocasta-cuţitul-găina! – dar Grigore Grigore privind după ele a nimerit cu târnăcopul – încerca să taie un şanţ, de la jgheab, de-a latul curţii – a nimerit în cada de tuci întoarsă cu gura în jos – la care cada s-a spart, Grigore Grigore a zvârlit târnăcopul, a tras un bocanc în sfărâmăturile cadei şi apoi – pe spate, urlând! – încerca să-şi îndese în gură laba piciorului desculţ acuma, care însă nu mai încăpea – în gura lui Grigore Grigore! – cu niciun chip – şi iată de ce după vreo jumătate de oră – cuţit, găină şi bancnota se aflau în fine în mâinile lui Grigore Grigore şi şchiopătând în drum spre jegosu! spre jegosu? investigaţiile fostului ofiţer de poliţie – ignat ce! – n-au urmărit pista. Destul că Grigore Grigore le depunea pe tejghea (găina dedesubt, cuţitul la mijloc, bancnota – care acum era de o sută de lei! – deasupra!) şi bolborosea ceva – Grigore Grigore – în legătură cu de ce să ia altul banii?… iar pe la miezul nopţii găina şi cuţitul pe duşumea (găina tot cu picioarele legate, cuţitul pe verticală, înfipt în scândură – lângă!), despre bancnotă nu se mai ştie nimic de atunci! şi Grigore

Grigore în genunchi, în faţa lor – găină-cuţit! – implorând-o pe cea dintâi că el nu poate lua viaţa altuia – să se sinucidă *singur*! găina, evident, dar de vreo două ceasuri o trata drept cocoş – poate din cauză că era ora prea târzie pentru ca să se mai poată rămâne la cârciumă – în compania unei fiinţe femeieşti!… Grigore Grigore nu avusese timpul „socialmente necesar” – ignat ce a prins, înainte de ieşirea din poliţie, acele memorabile cursuri de economie politică! – să devină asasin!…

Grigore Grigore, deci… da!

Numitul Licǎ ciuraru duminică seara căzuse din căruţă. Căzuse în sus!… ana şi caiafa – li s-a năzărit la coborâre, în plină coborâre, un fel de nuştiuce lângă ultimul bulamac – cel cu bec spart în primele cinci zile ale săptămânilor fără soţ şi următoarele două din săptămânile cu! – şi au cârmit-o brusc. Ana şi caiafa!… Licǎ ciuraru, într-un târziu, s-a dat jos de pe stâlp, a legat caii, tot de stâlp, de acelaşi! şi a intrat într-un fel la jegosu! printre altele, avea mers de copaie, de balie, ba chiar de… ciubăr – s-ar zice!… a cerut „în direct!” cel de al nouălea „imens!” era devansat!… dar, când fan beşleagă a observat – subtil! – că „peruca” i-ar fi – lui Licǎ ciuraru! – încheiată grosolan – soba de teracotă, cu cahle eterogene, se retrăsese discret – sub formă de dărâmături!… ar fi exagerare conştientă – caz de exagerare conştientă! – să se vorbească de busculadă, încăierare, scandal în local public etc., pentru că – după aproximativ trei sferturi de oră bufetul – cu consumatori cu tot – renăştea!… se reparase lumina, se înlocuiseră

geamurile – cu scânduri ale fostelor rafturi. Din cele douăzeci de scaune – se înjghebaseră opt, dar mult mai solide! şi, fusese salvată o ladă cu sticle de rom, ne mai vorbind de bere la care – era pe după cârciumă şi chiar în spatele peretelui rămas întreg! – nu se ajunsese! prin tavan se întrezărea – e drept! – cerul, dar numai prin două locuri, două-trei locuri, şi cu condiţia să priveşti în sus…

Lică ciuraru era deci şi el deci absolvit… ca ucigaş – ratase demult. Ignat ce – fostul ofiţer de poliţie – îşi amintea de noaptea când state broajbă, fără să pară nici pe departe iepure de casă, a fost întâlnit în coteţul acestora – şi al lui Lică ciuraru, cu iepuri cu tot! – şi apoi în dosul coteţului, o intenţie de admonestare (Lică ciuraru – contra state broajbă!) s-a soldat cu – state broajbă mizând pe calculul probabilităţilor avea asupra-şi una sticlă cu rom alb! – s-a soldat cu o fleică lungă, la baza ei: unsprezece iepuri de casă şi tot la jegosu (se pare că Lică ciuraru se lăsase lămurit despre rapacitatea acestui fioros patruped care a devastat Australia şi… trecuse la fapte!) aşa că, înainte de ivirea zorilor, trei străzi puteau a friptură… din colonii!…

Fan beşleagă a servit toată noaptea – cu o mână pe sticlă, cu o mână pe tirbuşon, cu o mână pe ţoiuri, cu o mână pe bani. Cu o mână scărpinându-se delicat după ureche de câte ori îşi sau – mai precis – înainte de a-şi turna lui… şi – nota bene! – cu aceeaşi mână! fan beşleagă – am uitat să spunem? – avea una singură (mână) iar cea care aparent îi stătea în şold, dar de fapt

în buzunar, era proteza…

A ucide cu ea – după atâta travaliu – era absurd! fan beşleagă – de facto! – îl infirma pe kafka!… despre exegeţii scriitorului să nu mai vorbim!…

Gheo al lu' maftei nici măcar nu coborâse din autobus în acea duminică seara a asasinatului!… trei femei particulare şi un pioner de stat l-au cules din noroi, după ce în staţie – cu umărul în uşa care încă nu se deschisese a autobuzului! – galant, îl invita pe fostul paracliser, de douăzeci de ani paralizat: „după dumneavoastră, doamnă!"… a dormit acasă. În cimitirul catolic, pe groapa a şasea din aleea trei, printre flori artificiale, şi s-a trezit când paznicul, ca aproape în fiecare luni dimineaţa, paznicul cimitirului catolic, bâlbâit (paznicul!) încerca să-l convingă – îl deshumase din loden! – că ori e mort, şi atunci – sub pământ! ori e beat şi atunci să se ducă dracului!… dilemă din care gheo al lu' maftei întotdeauna luni dimineaţa ieşea foarte greu!…

Un cuţit, un pistol, otravă sau vată de sticlă – în mâna sa pe intervalul de care ne ocupăm – reflecta ignat ce – n-ar fi putut duce la crimă!… prima armă – cuţit: ar fi luat-o drept aspirină!… a doua (pistol!) o putea considera cel mult – pieptene! şi încercând să pună în ordine flora capilară din care păstrase numai baza de discuţii (deci inutilă şi scoaterea bascului – aderat de mult!) ar fi împuşcat funia clopotului din apropiere, trasă până la bârna de jos a turlei, şi legată strâns întins bine, cu clopotul înclinat fix, pentru ca să nu-l zgâlţâie

vântul pe clopot… şi l-ar fi sfărâmat (clopotul!) ca la foc, băgând în groază şapte satele… şi „etcetera”!…

Ciorofleacă nu putea fi asasinul. Nici el!… de la intrarea sa la jegosu [unde n-a rămas decât vreo două-trei ore iar noaptea şi-a continuat-o lângă pod, învelit cu o foastănă, la capătul care îi venea spre bărbie având (foastăna!) un piron cam în dreptul laringelui (al lu’ ciorofleacă laringele!) şi încercând (ciorofleacă) să încheie acolo cearşaful, că întotdeauna i se întâmpla aşa cu porcăriile alea de nasturi cazoni când îşi greşea plapuma pe dos!] încă de la intrarea sa la jegosu deci avea gabaritul depăşit! nu. El nu era asasinul!

În primul rând pentru că – ar fi trebuit doi care s-o sprijine bine pe victimă, oricine ar fi fost victima, să o împiedice de la o mişcare de pendul invers, trei care să-l păstreze la verticală pe ciorofleacă (unul din ei – persoanele! – ocupându-se cu mâna liberă de mâna în care ciorofleacă ar fi avut arma!) şi încă trei-patru venind în viteză şi trântindu-se în repezindu-i înainte pe cei trei (doi plus victima!) iar alţi şase-şapte tot pe ideea de berbec, propulsând grupul ciorofleacă, inclusiv arma, pentru ca aceasta din urmă – în ciocnire – ciocnire: asasin-victimă, între ei corpul delict! – pentru ca acesta din urmă să împungă, percuteze, otrăvească!… şi, până la urmă, culpa lu’ ciorofleacă ar fi fost complet neglijabilă în faţa justiţiei!…

Cam cât a unei pale de vânt care mişcă o creangă dintr-un cais, poate un acoperiş în jgheabul căruia se află – uitată desigur! – o cărămidă fără mâner – ce va

cădea (cărămida!) în scuarul de alături şi pe braţul numărul doi al scândurii-scânciob cu o fetiţă blondă pe braţul număru unu (braţul număru doi deci deocamdată liber!) şi fetiţa plictisindu-se între începutul şi sfârşitul căderii cărămizii – pe care niciuna din cele două nu o vede – iar bunica (cea care împleteşte un pulover, pe bancă, alături!) bunica – oarecum cardiacă – moare pe la jumătatea relatării – ne mai aşteptând finalul hazos!…

Nu. Ciorofleacă nu putea fi asasinul!…

Sen haucă, el sosise – totuşi! – cel din urmă la jegosu, în noaptea omorului… adus cu o targă, până să vină salvarea… cu câteva minute mai înainte [alimentara cea nouă avea în dreapta gangului prin care sen haucă intra la el în bloc două vitrine tot dreptunghiulare ca şi gangul, cu prag continuat pe toate patru – două vitrine luminate în dreapta, gangul neluminat după ele şi încă o vitrină luminată în stânga! – , prag de beton, iar el sen haucă (becul se arsese de cu seară la ultima a doua din primele, alăturate!) sen haucă deci adresându-li-se cu „pardon!” unor miliţieni inofensivi care conversau în faţa acesteia, vitrina] trecuse prin geam!…

În privinţa felului cum şi-a sfârşit el – ignat ce! – noaptea crimei – o amnezie gri i se instaurase între emisferele cerebrale, presând – amnezia! – cu coatele şi genunchii în ele, şi în jos spre bulb, cam de pe la două dimineaţa ca de obicei!

* * *

Ulterior, după ce state broajbă se întorsese din tohan (în josul gârlei s-a găsit manechinul vechi al celor de la confecţia, scos din gârlă de nişte copii şi împins în gârlă de porc: al lu' ciorofleacă!) ulterior aveau să afle cu toţii prin intermediul acelui străin venit să se angajeze ţapinar la babarunca sau bratocea (dar renunţase când în regiune s-a sistat vânzarea de diana fără reţetă!) că ignat ce – exofiţerul de poliţie! – să tot fi fost patru, patrujumătate, alerga, alerga spre valea morii, dimineaţa – însă marţi – cu cuţitul în mână!… alerga pe formula unui slalom uriaş, tricotat cu o cursă de coastă exclusiv pentru automobile de litraj mediu, încercând să se ajungă din urmă – pentru a se ucide (ignat ce, fostul ofiţer de poliţie) şi urmărit în ascuns de o găină – din pricina întunericului se presupune doar că îmblânzită! – cât despre porc… niciodată n-a mai revenit la domiciliul conjugal – al lu' ciorofleacă! – …

* * *

Înmormântarea s-a oficiat cu o întârziere de două zile. Ancheta – într-un fel – stabilise: înec la beţie!… şi – în aeternum – pe cruce stă scris, cu creion chimic muiat în gură:

— Ignat ce – fost ofiţer de poliţie

Braşov – 1968